

[Σ. Δ. Βυζάντιος]

ΒΟΥ

Ο ΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΕΙ

ΚΑΤΑ ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΝ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

Ὁδὸς Ἑρμοῦ παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ.

1856.

3528

Ο ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ

ΕΙ

ΚΑΤΑ ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΝ

ΤΟΝ Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις φυλλάδιον, ἐπιγεγραμμένον : Ο ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ Ἡ ΤΟΥ ΕΠΙΔΟΡΙΠΙΟΥ ΤΑ ΘΑΥΜΑΣΙΑ, καὶ ὑπογεγραμμένον ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ. Τοῦ φυλλαδίου τούτου ἐξητησάμην, ἅμα δημοσιευθέντος, τὴν κατὰ νόμον κατάσχεσιν, ἐγκαλέσας τὸν συντάκτην αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις Πλημμελειοδικαῖς Εἰσαγγελέως, ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ συκοφαντίᾳ· καὶ ἡ μὲν κατάσχεσις ἐνηργήθη πάραυτα· τὸ δὲ βούλευμα τῶν Πλημμελειοδικῶν ἐξεδόθη τὴν 30 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου, ἔχον ὡς ἐφεξῆς :

Ἀριθμ. 914.

» Τὸ Συμβούλιον τῶν ἐν Ἀθήναις Πλημμελειοδικῶν,
 » Συγκείμενον ὑπὸ τῶν δικαστῶν Δ. Σιληβέργου, προ-
 » εδρεύοντος, κωλυομένου τοῦ προέδρου Π. Ι. Κιάππε,
 » καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων δικαστῶν, Π. Δ. Ἰωαννίδου, ἀ-
 » νακριτοῦ, καὶ Ι. Ζώτου,
 » Συνελθὼν ἐν τῷ δωματίῳ τῶν διασκέψεων τοῦ δι-
 » καστικοῦ καταστήματος τὴν 16 Δεκεμβρίου 1855,
 » ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀντεισαγγελέως Μ. Μανaráκη καὶ
 » τοῦ Ὑπογραμματέως Θ. Κανελλοπούλου, ἐν' ἀποφανθῇ
 » ἐπὶ τῆς ἐξῆς Ποινικῆς Ὑποθέσεως.

» Ὁ Γεώργιος Χρυσοβέργης, κάτοικος Ἀθηνῶν, διὰ
 » τῆς ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου Ε. Ε. μηνύσεώς του πρὸς τὸν
 » παρὰ τοῖς ἐνταῦθα Πλημμελειοδίκαις Εἰσαγγελέα, κατ-
 » ἐμήνυσε τὸν Σκαρλάτον Δ. Βυζάντιον, ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ
 » 18 Ἀπριλίου Ε. Ε. καὶ ὑπ' ἀριθμ. 113 Παραρτήμα-
 » τος τῆς ἐνταῦθα ἐκδιδομένης Ἑφημερίδος τῶν Μαθη-
 » τῶν, τὸν προσέβαλε διὰ διαφορῶν ἐξυβριστικῶν ἐκφρά-
 » σεων καὶ ἰδίως διὰ τῶν ἐξῆς περικοπῶν : ἀ λ α μ-
 » π ο υ ρ ν ἑ ζ ι κ α, κ έ π φ ο ς . . . ἄ ν θ ρ ω π ο ν, τ ὸ ν
 » ὁ π ο ῖ ο ν ο ὔ τ ε τ ο ῦ μ α κ α ρ ί τ ο υ Ὶ ρ υ σ ί ο υ ὁ
 » Μ ι σ α γ ύ ρ τ η ς, ο ὔ τ ε ὁ κ ό ν δ υ λ ο ς τ ο ῦ Π α-
 » τ ρ ό κ λ ο υ ἡ δ υ ν ή θ η ν ἄ σ ω φ ρ ο ν ί σ η . . . κ λ π.
 » Ὅτι αἱ πράξεις αὗται φέρουν τὸν χαρακτήρα τῆς ἐξυ-
 » βρίσεως καὶ συκοφαντίας, καὶ ἠτήσατο τὴν κατὰ νό-
 » μον τιμώρησίν του· καὶ ὅτι ἐκίνησε καὶ πολιτικὴν ἀγω-
 » γὴν κατ' αὐτοῦ.

» Ὁ δὲ Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος διὰ τῆς ἀπὸ 17
 » Ὀκτωβρίου Ε. Ε. μηνύσεώς του πρὸς τὸν αὐτὸν Εἰ-
 » σαγγελέα κατεμήνυσε τὸν αὐτὸν Γ. Χρυσοβέργην, ὅτι
 » εἰς τὸ φυλλάδιον, ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ καὶ ἐπι-
 » γραφόμενον : » Ὁ Σκαρλάτος, ἡ Τοῦ Ἐπιδορπίου τὰ Θαν-
 » μάσια, » ἐξύβρισε καὶ ἐσυκοφάντησεν αὐτὸν καὶ ἠτήσατο
 » διὰ ταῦτα τὴν κατὰ νόμον τιμώρησίν του.

» Κατὰ συνέπειαν ὁ Εἰσαγγελεὺς παρήγγειλε καὶ ἐνηρ-
 » γήθη τακτικὴ ἀνάκρισις, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας
 » καθυποβαλὼν τὴν σχηματισθεῖσαν δικογραφίαν εἰς τὸ
 » Συμβούλιον τοῦτο διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 16090 ἐγγρά-
 » φου του, ἐξέθεσεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐνεργηθείσης ἀνα-
 » κρίσεως, ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 113 Παραρτήματος τῆς
 » ἐνταῦθα ἐκδιδομένης Ἑφημερίδος τῶν Μαθητῶν, καὶ ἐξ
 » αὐτοῦ τοῦ κατασχεθέντος φυλλαδίου, ἐκδοθέντος ἐν
 » Ἀθήναις καὶ ἐπιγεγραμμένου » Ὁ Σκαρλάτος, ἡ Τοῦ Ἐ-
 » πιδορπίου τὰ θανμάσια, καὶ ἰδίως διὰ τῶν ἐν σελίσιν αὐτοῦ
 » 20, 29, 31, 77, 79, 83, 84, 98 καὶ 101 περιεχομένων
 » λέξεων καὶ φράσεων ἐξάγονται ἱκαναὶ καὶ ἀποχρῶσαι
 » ἐνδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν κατηγορίας κατὰ τοῦ Σκαρ-

» λάτου Βυζαντίου καὶ Γεωργίου Χρυσοβέργη ἐπὶ ἐξυβρί-
 » σει, καὶ ἐπρότεινε νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὸ ἀκροατή-
 » ριον τῶν ἐνταῦθα Πλημμελειοδικῶν ὁ Σκαρλάτος Δ.
 » Βυζάντιος καὶ Γεώργιος Χρυσοβέργης, διὰ νὰ δικασθῶ-
 » σιν ὡς ὑπαίτιοι τοῦ ὅτι ὁ μὲν πρῶτος δι' ἄρθρου ὑπο-
 » γεγραμμένου παρ' αὐτοῦ καὶ καταχωρηθέντος εἰς τὸ
 » Παράρτημα τοῦ ἀριθ. 113 τῆς Ἐφημερίδος τῶν Μα-
 » θητῶν, δημοσιευθέντος τὴν 18 Ἀπριλίου Ε. Ε., καὶ
 » ἰδίως διὰ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῶν ἀναφερομένων ἐξυ-
 » βριστικῶν ἐκφράσεων προσέβαλε τὴν τιμὴν τοῦ Γεωρ-
 » γίου Χρυσοβέργη, ἀποδίδων εἰς αὐτὸν ἰδιότητος, δο-
 » ξασίας καὶ πράξεις τοιαύτας, ὥστε ἐκθέτει αὐτὸν εἰς
 » τὸ κοινόν· τὸ δὲ εἶδος τῆς τοιαύτης προσβολῆς δύνα-
 » ται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβὴ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ
 » ὑβρισθέντος, εἰς τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς του καὶ εἰς
 » τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του· ὁ δὲ δεύτερος ὅτι διὰ
 » φυλλαδίου, ὑπογεγραμμένου παρ' αὐτοῦ καὶ ἐκδεδομέ-
 » νου κατὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος ἐνταῦθα ἐκ τῆς τυπογρα-
 » φίας τοῦ Ν. Φιλαδελφέως, ἐξύβρισε τὴν τιμὴν τοῦ
 » Σκαρλάτου Βυζαντίου, καὶ ἰδίως διὰ τῶν ἐν ταῖς σε-
 » λίσιν 79, 80, §. 55, σελ. 20, §. 10—11 : σελ. 26,
 » §. 20—29, §. 24—31, §. 26—77 καὶ 79. §. 53,
 » 54, 83 καὶ 84 : §. 57—86 : §. 58—88 : §. 59 καὶ
 » 101 : §. 62 : περιεχομένων λέξεων καὶ φράσεων, ἀπο-
 » δίδων εἰς αὐτὸν ἰδιότητος, δοξασίας καὶ πράξεις, αἵτι-
 » νες προσβάλλουν τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ, τὸ δὲ εἶδος τῆς
 » προσβολῆς καὶ τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ διήγειρε καὶ
 » ἐπιβλαβὴ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ τὰς σχέσεις
 » τοῦ ὑβρισθέντος δύναται νὰ ἔχῃ, ἥτοι ἐπὶ παραβάσει
 » τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως κλπ. Νόμου· νὰ
 » ἀποφανθῇ ὅτι δὲν πρέπει νὰ γένῃ κατηγορία κατὰ τοῦ
 » Γ. Χρυσοβέργη ἐπὶ συκοφαντία καὶ νὰ διατάξῃ τὴν
 » διάρκειαν τῆς κατασχέσεως τοῦ ὑπὸ κατ'ἀσχεσιν εὐρι-
 » σκομένου φυλλαδίου, ἐπιγραφομένου » Ὁ Σκαρλάτος
 » ἡ τοῦ Ἐπιδορπίου τὰ θαύματα. »
 » Ἀκοῦσαν τὸν εἰσαγγελέα, ὑποστηρίζαντα καὶ προ-

» φορικῶς ἐν Συμβουλίῳ τὴν ἀνωτέρω πρότασιν του.
 » Ἀποχωρήσαντος δ' αὐτοῦ, διελθὼν τὴν δικογραφίαν
 » Σκεφθὲν κατὰ τὸν Νόμον,
 » Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀνακρίσεως προκύπτει, ὅτι ὁ Σκαρ-
 » λάτος Δ. Βυζάντιος, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ φυλ-
 » λαδίου τοῦ ἐπιγραφομένου » Τὸ ἐπιδόρπιον τοῦ
 » Γραμματοφάγου », παροξυνθεὶς ἐκ τῆς ἀναγνώ-
 » σεως, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῇ ἀπολογίᾳ του ἐνώπιον τοῦ ἀνα-
 » κριτοῦ λέγει, συνέταξε καὶ ἐξέδωκεν ἐν Παραρτήματι τοῦ
 » ὑπ' ἀριθ. 113 φύλλου τῆς ἐφημερίδος τῶν Μαθητῶν
 » τὴν 18 Ἀπριλίου 1855 ἄρθρον, δι' οὗ προσβάλλει καὶ
 » καθυβρίζει λόγῳ τὴν τιμὴν τοῦ Γεωργίου Χρυσοβέργη
 » διὰ λέξεων καὶ ἐκφράσεων ὀνειδιστικῶν, χλευαστικῶν,
 » δυσφημιστικῶν καὶ εἰρωνευτικῶν, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀγύρ-
 » την, συκοφάντην, ψεύστην, ἀμαθῆ, εὐήθη κτλ... ὅτι
 » μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἁρθρου τούτου ὁ Γεώργιος
 » Χρυσοβέργης συνέταξε καὶ ἐξέδωκε φυλλάδιον, ἐπιγρα-
 » φόμενον » Ὁ Σκαρλάτος ἢ τοῦ Ἐπιδορπίου τὰ
 » θαυμάσια », ἐν ᾧ προτάττει αὐτολεξεῖ τὸ ὑπὸ τοῦ Σκαρ-
 » λάτου Δ. Βυζαντίου συνταχθὲν κατ' αὐτοῦ ἄρθρον, καὶ,
 » ἀπολογούμενος οἷον εἰπεῖν, προσβάλλει καὶ οὗτος καὶ
 » καθυβρίζει τὴν τιμὴν τοῦ Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου - διὰ
 » λέξεων καὶ φράσεων ὡσαύτως ὀνειδιστικῶν, περιφρονη-
 » τικῶν, χλευαστικῶν καὶ δυσφημιστικῶν (ἀποδίδων εἰς
 » αὐτὸν ἀγυρτίαν, ἀναίδειαν, κακόνοιαν καὶ . . .), ἐν
 » τινι δὲ μέρει τοῦ φυλλαδίου τούτου λέγει ὁ Χρυσοβέρ-
 » γης ὅτι ὑπεξήρесе ἐκ τοῦ Βυζάντιος ἐκ τοῦ Ὑπουργείου
 » τῆς Παιδείας κατὰ τὸ 1834 τὸ χειρόγραφον Λεξικὸν
 » τοῦ Ἀθανασίου Σταγειρίτου, τὸ ἐκ τῆς καθομιλουμένης
 » πρὸς τὴν ἀρχαίαν μετὰ παραλλήλων Γαλλικῶν λέξεων,
 » ἐπεξεργασμένον πολυετεῖ πόνῳ καὶ ἐπιμελείᾳ, καὶ σφε-
 » τερισθεὶς αὐτὸ ἐξέδωκεν ὡς ἴδιον φιλοπόνημα. Μετὰ δὲ
 » τὴν ἐκδοσιν τοῦ φυλλαδίου τούτου ὁ μὲν Σ. Δ. Βυζάν-
 » τιος κατεμήνυσε τὸν Γ. Χρυσοβέργην ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ
 » συκοφαντίᾳ δι' ἐγγράφου του ὑπὸ χρονολογίαν 17 Ὀ-
 » κτωβρίου 1855. ὁ δὲ Γ. Χρυσοβέργης κατεμήνυσε ὡς-

» αὐτως τὸν Σ. Δ. Βυζάντιον ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ συκοφαν-
 » τία δι' ἐγγράφου τοῦ ὑπὸ χρονολογίαν 20 Ὀκτωβρίου
 » 1855.

» Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἐξάγεται ὅτι τὸ φυλλά-
 » διον, τὸ ἐπιγραφόμενον » Ὁ Σκαρλάτος ἡ τοῦ Ἐπιδορπίου
 » τὰ θαυμάσια, » τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν ὁ Γ. Χρυσοβέργης,
 » περιέχει σποράδην εἰς πολλὰ μέρη λέξεις καὶ φράσεις,
 » δι' ὧν προσβάλλεται ἀδίκως ἡ τιμὴ τοῦ Σ. Δ. Βυζαν-
 » τίου, καὶ καθυβρίζεται οὗτος· ἀλλ' οὔτε αἱ κατὰ μέ-
 » ρος λέξεις καὶ φράσεις, οὔτε τὸ σύνολον αὐτῶν, ἢ καὶ
 » ὅλον τὸ φυλλάδιον δύνανται νὰ ἔχωσιν, ὥς οὔτε ἔχουσι,
 » κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ Συμβουλίου, ἐπιβλαβὴ ἐπιρ-
 » ροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ Σ. Δ. Βυζαντίου, ὅς τις διὰ
 » φιλοπονημάτων πολλῶν, δημοσιευθέντων καὶ ἐπιδοκι-
 » μασθέντων ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, ἀπέκτησε στερεὰν καὶ ἀ-
 » κλόνητον ὑπόληψιν ἀνδρὸς λογίου, φιλοπόνου καὶ κοι-
 » νωφελίμου, πολλῶ δὲ μᾶλλον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπι-
 » βλαβὴ ἐπιρροὴν εἰς τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς του, εἰς
 » τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ εἰς τὴν πρόοδόν του,
 » οὐδὲ πείθεται τὸ Συμβούλιον ὅτι ἡ διὰ τῶν ἐν τῷ φυλ-
 » λαδίῳ τούτῳ λέξεων καὶ φράσεων γενομένη προσβολὴ
 » (ὥς ἐκ τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τῶν μέσων αὐτῆς)
 » διήγειρεν ἰδίως τὴν κοινὴν περιέργειαν, ἀλλ' ὅτι αἱ λέ-
 » ξεις αὗται καὶ φράσεις δίδουσι χώραν ἀπλῶς πρὸς κα-
 » ταδίωξιν ἐπὶ ἐξυβρίσει εἰς βαθμὸν πταίσματος.

» Ὡς πρὸς τὴν συκοφαντίαν,

» Ἐπειδὴ, κατὰ Νόμον, ἡ πρᾶξις τῆς συκοφαντίας τότε
 » μόνον εἶναι ἀξιόποινος, ὡςάκις ἐκθέτει τὸν συκοφαντού-
 » μενον εἰς ἀνάκρισιν, ἐὰν ἡ ἀποδιδομένη πρᾶξις ἀλή-
 » θευσεν· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ πρᾶξις τῆς ὑπεξαι-
 » ρέσεως τοῦ χειρογράφου Λεξικοῦ τοῦ Σταγειρίτου, τὴν
 » ὁποίαν ἐγγράφως προσάπτει ὁ Γ. Χρυσοβέργης εἰς τὸν
 » Σ. Δ. Βυζάντιον, ὥς πρᾶξις λαβοῦσα χώραν κατὰ τὸ
 » ἔτος 1834, εἶναι παραγεγραμμένη κατὰ τὸν Νόμον,
 » διὰ δὲ τῆς παραγραφῆς ἐξαλείφεται τὸ ἀξιόποινον· ὁ-
 » θεν, καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι ἀλήθευε, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκ-

» θέσῃ τὸν Σ. Δ. Βυζάντιον εἰς ἀνάκρισιν· τὸ ἠθικὸν δὲ
 » ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον δύναται ἴσως νὰ ἐπιφέρῃ ἡ τοι-
 » αὐτὴ πρόσαψις εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ Σ. Δ. Βυζαντίου,
 » δὲν εἶνε κατὰ Νόμον ἀξιόποινον, ἀπέναντι ἔργων ἄλλων
 » τοῦ Βυζαντίου ἐμβριθῶν καὶ πολυμόχθων, οὐδὲ ἠθικόν
 » τι ἀποτέλεσμα δύναται νὰ ἔχῃ ὡς πρὸς αὐτὸν ἡ τοι-
 » αὐτὴ πρόσαψις· ἄλλως τε, ἂν καὶ εἰς τὸ προεκτεθὲν τε-
 » μάχιον τοῦ φυλλαδίου ῥητῶς προσάπτῃ ὁ Χρυσοβέργης
 » πρὸς τὸν Βυζάντιον πράξιν ὑπεξαίρέσεως, ἀλλαχοῦ ὅ-
 » μως τοῦ αὐτοῦ φυλλαδίου, καὶ ἰδίως ἐν σελίδι 86, ἐξη-
 » γεῖται ὠρισμένως, καὶ δὲν ἀποδίδει τὴν πράξιν ταύτην
 » τῆς ὑπεξαίρέσεως πράγματι τοῦ χειρογράφου, ἀλλὰ μό-
 » νον τῆς διανοητικῆς ἐργασίας, καὶ ταύτης οὐ καθ' ὁ-
 » λοςχέρειαν, ἀλλ' ἐν μέρει.

» Ἐπειδὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀνακρίσεως προκύπτει, ὅτι τὸ
 » ἐν Παραρτήματι τοῦ ὑπ' ἀριθ. 113 φύλλου τῆς Ἐφη-
 » μερίδος τῶν μαθητῶν δημοσιευθὲν ἄρθρον ὑπὸ τοῦ Σ. Δ.
 » Βυζαντίου, περιέχει καὶ τοῦτο λέξεις καὶ φράσεις, δι'
 » ὧν προσβάλλεται ἡ τιμὴ τοῦ Γ. Χρυσοβέργου καὶ καθυ-
 » βρίσκεται οὗτος, ἀλλὰ καὶ αἱ λέξεις αὗται καὶ φράσεις,
 » καὶ ἐν γένει τὸ ὅλον ἄρθρον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ,
 » κατὰ τὴν κρίσιν καὶ πεποίθησιν τοῦ Συμβουλίου, ὅτι
 » ἔχουν ἐπιβλαβὴ ἐπιβρόχην εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ Γ. Χρυ-
 » σοβέργου, εἰς τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς του, εἰς τὰ ἔργα
 » τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ εἰς τὴν πρόοδόν του, οὐδὲ
 » ἡ δι' αὐτῶν τῶν λέξεων καὶ φράσεων προσγινομένη προσ-
 » βολὴ διήγειρεν ἰδίως τὴν κοινὴν περιέργειαν· ταῦτα δὲ
 » μόνον θεωροῦνται, κατὰ τὸν Νόμον, ὡς στοιχεῖα ἀπαρτί-
 » ζοντα τὴν πράξιν τῆς ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς εἰς βαθμὸν
 » πλημμελήματος· ἄνευ δὲ τούτων τῶν στοιχείων ἡ πρά-
 » ξις χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ὡς πταῖσμα.

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, προκύπτει, κατὰ τὴν
 » κρίσιν τοῦ Συμβουλίου, ὅτι ὁ τὰ πρῶτα ὑπὸ τοῦ Σκαρ-
 » λάτου Δ. Βυζαντίου δι' ἄρθρου, δημοσιευθέντος ἐν πα-
 » ραρτήματι φύλλου τῆς Ἐφημερίδος τῶν Μαθητῶν ὑβρι-
 » σθεὶς Γεώργιος Χρυσοβέργης ἀνταπέδωκε παρευθὺς τὴν

» ὕβριν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ὑπερβῇ τὸ μέτρον, καθό-
 » σον, γενομένης τῆς ὕβρεως ἐγγράφως καὶ δημοσίᾳ, ἢ
 » μετ' οὐ πολὺ ἐγγράφως καὶ δημοσίᾳ γενομένη ἀνθύβρι-
 » σις, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὕβρις παρευθὺς ἀνταποδο-
 » θεῖσα, οὐδ' ἐγένετο ἡ ἀνθύβρισις καθ' ὑπέρβασιν τοῦ μέ-
 » τρου, καθόσον ἡ βαρύτης τῶν ἐκφράσεων, τῶν περιε-
 » χομένων ἐν τῷ δημοσιευθέντι ἄρθρῳ, ἰσορροπεῖ μὲ τὸν
 » πλεονασμὸν τῶν λέξεων, τὰς ὁποίας περιέχει τὸ φυλ-
 » λάδιον· ἀνταποδοθεΐσης δέ, ὡς κρίνει τὸ Συμβούλιον,
 » τῆς ὕβρεως παρευθὺς καὶ ἄνευ ὑπερβάσεως τοῦ μέτρου,
 » δὲν γίνεται οὐδεμία τιμώρησις, κατὰ τὸ ἄρθρον 691
 » τοῦ Ποιν. Νόμου, ἅρα οὐδὲ πρὸς καταδίωξιν ἀφορμὴ
 » κατ' ἀμφοτέρων, ἀλλήλους καταμηνυσαμένων, ὑπάρχει·

» Διὰ ταῦτα,

» Ἰδὸν καὶ τὸ ἄρθρον 251. §. 1 τῆς Ποιν. Δικονομίας,

» Ἀποφαίνεται ὅτι

» Δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν οὔτε κατὰ τοῦ
 » Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου, γεννηθέντος εἰς Κωνσταντι-
 » νούπολιν, κατοικοῦντος εἰς Ἀθήνας, 57 ἐτῶν, Διευ-
 » θυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου, ἐπὶ ἐξυβρίσει τοῦ Γεωργίου
 » Χρυσοβέργη, οὔτε κατὰ τοῦ Γεωργίου Χρυσοβέργη,
 » γεννηθέντος εἰς Βιθυνίαν, κατοικοῦντος εἰς Ἀθήνας,
 » ἐτῶν 52, ἰδιώτου, ἐπὶ ἐξυβρίσει τοῦ Σκαρλάτου Δ. Βυ-
 » ζαντίου.

» Ἀποφαίνεται ὡσαύτως ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ κατη-
 » γορία κατὰ τοῦ Γεωργίου Χρυσοβέργη ἐπὶ συκοφαντίᾳ
 » τοῦ Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου.

» Διατάσσει τὴν ἄρσιν τῆς κατασχέσεως τῶν ἀντιτύ-
 » πων καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆμονας ἀπόδοσιν αὐτῶν.

» Ἀπεφασίσθη, ἐγένετο καὶ ἐξεδόθη

» Ἐν Ἀθήναις τὴν 30 Δεκεμβρίου 1855.

Οἱ Δικασταὶ

Δ. ΣΙΑΛΗΒΕΡΓΟΣ.

Π. Δ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

Ι. ΖΩΤΟΣ.

Ὁ Ὑπογραμματεὺς

Θ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἀκριβὴς ἡ ἀντιγραφὴ
Ἐν Ἀθήναις τὴν 2 Ἰανουαρίου 1856.

Ὁ Δ'. Γραφεὺς

(Τ. Σ.)

Π. ΣΑΡΑΒΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.

Καὶ ταῦτα μὲν τὸ Δικαστήριον, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πεποίθησιν, ἅπερ καὶ, κατὰ τὸ πρὸς τὰ δεδικασμένα ὀφειλόμενον σέβας, ἀποδεχόμενοι ὡς εὖ ἔχοντα, οὐδὲν παρατηροῦμεν, καί τοι δικαιοῦμενοι ἵνα ἐρωτήσωμεν, Α', πῶς, ἀφ' οὗ ὁ Βυζάντιος εἰσήγαγε τὴν καταγγελίαν 'του τῇ 17 Ὀκτωβρίου, ἀναφέρεται μετὰ τὸν εἰσαγαγόντα τὴν ἑαυτοῦ τῇ 20 Ὀκτωβρίου, καὶ Β', πῶς καὶ πότε ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ πολιτικὴ ἀγωγὴ, ἐν ᾧ οὐδὲν τοιοῦτον οὗτος γνωρίζει; Ἀλλὰ περὶ τούτων καὶ ἄλλων τοιούτων, τὰ ὅποια ἴσως θέλουσι παρατηρηθῇ ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ, οὐδεὶς λόγος ἐν τῷ παρόντι, καὶ δάκτυλος ἐπὶ χείλεσιν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ Σκαρλάτου θρυλλεῖται, χάριν τῶν Λεξικῶν 'του, παντοῦ ὅπου λαλεῖται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, καὶ ἡ περιέργεια τοῦ Κοινοῦ, ἀπ' ἐναντίας τῆς σεβαστῆς πεποιθήσεως τοῦ Δικαστηρίου, διεγερθεῖσα εἰς βαθμὸν ὥστε, ἐὰν ἐδικάζετο ἡ ὑπόθεσις, ἦτον ἀδύνατον ἵνα χωρήσωσι τὸ ἀκροατήριον ὅλαι ὁμοῦ αἱ αἰθουσαι τοῦ Δικαστηρίου, διατελεῖ εἰσέτι μετέωρος· ὡς ἐκ τοῦ βουλευματος δὲ τοῦ δικαστηρίου, μένει ὅλως ἀμφίβολον ἐὰν ὁ Βυζάντιος ἐσφετερίσατο ἢ οὐχὶ τοὺς κόπους τοῦ Σταχειρίτου καὶ ἐπώλησεν αὐτοὺς ὡς ἰδίους, ἀναγκάζεται οὗτος ἵνα ἐκθέσῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν διὰ τῆς δημοσιότητος, καὶ ἵνα ἀφήσῃ μετὰ τοῦτο τὴν κρίσιν τοῦ Κοινοῦ ἐλευθέραν. Προδιατείνεται δὲ, πρῶτον μὲν ὅτι Οὔτε Λέγειν θέλει ἀναφέρει, τὴν ὁποίαν ὁδὸν δύναται ἵνα ἀποδείξῃ δι' ἀναντιρρήτων μαρτυριῶν καὶ ἐγγράφων· καὶ δεύτερον, ὅτι θέλει ἀναγκασθῇ ἵνα περιαυτολογήσῃ, πρᾶγμα φύσει ἐπαχθές, εἰς αὐτὸν δὲ ἰδίως, καθ' ἑξιν (περὶ ἧς ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τῶν φίλων 'του), πολὺ ἐπαχθέστερον. Καὶ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον μὲν προκαλεῖ εὐπαρβήσιάστως τὸν βουλόμενον ἵνα τὸν ἐξελέγξῃ, διὰ πραγμάτων ὅμως καὶ οὐχὶ διὰ λόγων ἀναποδείκτων, καὶ κηρύττει, τούτου δοθέν-

τος, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦδε ἄτιμον· ὡς πρὸς τὸ δεύτερον δέ, συγγνώμονας παραιτεῖται τοὺς ἀναγνώσας, εἰδότας πρῶτον μὲν ὅτι εἰς τοὺς προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ ἐπιτέτραπται τὸ περιαυτολογεῖν οὐχ ἥττον ἢ τὸ πολυλογεῖν, καθόσον οὐ συνιστῶντες ἑαυτοὺς πλέον, ἀλλ' ὑπεραπολογούμενοι τῶν βεβιωμένων, ἐνδιατρίβουσι τοῖς λεγομένοις· καὶ δεύτερον ὅτι, εἰς ἣν εὐρίσκεται οὗτος θέσιν, εἶνε οὐ μόνον ἀνεκτὴ, ἀλλὰ καὶ θεμιτὴ ἡ περιαυτολογία, ὡς ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἱερωτέρου τῶν καθηκόντων, τῆς ὑπερασπίσεως ἑαυτοῦ. » Αὐτὸν γὰρ ἐπαινεῖν ἀμέμπτως ἐστὶ, » λέγει ὁ Πλούταρχος, πρῶτον μὲν ἂν ἀπολογούμενος » τοῦτο ποιῆς πρὸς διαβολὴν ἢ κατηγορίαν. »

Εὐχαριστῶ λοιπὸν ἐν πρώτοις τὸ Δικαστήριον, διότι διέταξε 'ν' ἀποδοθῶσι τὰ κατασχεθέντα ἀντίτυπα τοῦ ἐναντίον μου λιβέλλου, καὶ παρακαλῶ τοὺς ἰδιοκτήμονας 'να 'τὰ καταστήσωσιν ὅσον οἶόν τε εὐπόριστα, διότι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν μόνῃς ἡ ἱκανοποίησίς μου ἔσται πλήρης· καὶ ἔρχομαι ἀμέσως εἰς τὰς ἀποδείξεις τῶν εἰρημένων, οὐδὲν ἄλλο ποιῶν, ἢ ἱστορικῶς ἐκτιθεὶς Αὐτὰ καὶ μόνα τὰ γεγονότα.

Μετὰ τοῦ συντάκτου τοῦ φυλλαδίου, οὐδεμίᾳ μὲ συνδέει σχέσις, οὔτε 'τὸν ἐγνώριζα πρὶν τῶν 1833, ὡς μηδὲ νῦν ὄφελον (εἰ καὶ συνεμαθητεύσαμεν, ὑποπτεύω τοῦλάχιστον, ὑπὸ τὸν μακαρίτην Σέργιον τὸν Μυστάκαν ἐν Κωνσταντινουπόλει)· διότι ἄλλη ἦν ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ θέσις, καὶ ἄλλη ἡ ἐμὴ, ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς δηλωθήσεται. 'Τὸν εἶδον δὲ κατὰ πρῶτον ἐν Ναυπλίῳ, περὶ τὰ τέλη (νομίζω) τοῦ 1833, συστηθέντα παρ' ἐμοὶ ὑπὸ φίλων, ὡς διδάσκαλον· ἐκτοτε δὲ ἀμφιβάλλω ἐὰν τρίς τὸν ἐκαλημέρισα, καὶ ἰδοὺ διατί : 'Ὡς συστατικὸν αὐτοῦ μέγα παρ' ἐμοὶ, διευθύνοντι τότε, καὶ ἐπὶ δίετες μετὰ ταῦτα, τὸ γραφεῖον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως γραμματείας, μοὶ ἐνεχείρισε πραγματείαν 'του περί τινος ἐπιγραφῆς, ἐρμηνευθείσης ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοῦ σεβασμίου καθηγητοῦ Φιλητᾶ· ἐκ τοῦ ὕφους δὲ, δι' οὗ ἐλάλει καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ γεραροῦ διδασκάλου, καὶ περὶ ἄλ-

λων ἀξιοτίμων προσώπων, ἐσχημάτισα ἔκτοτε παρ' ἐμοὶ ἄλλην παρ' ἣν ἔσπευδε 'να μοὶ ἐμποιήσῃ περὶ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἰδέαν· ἴσως ἡπατώμην, ἴσως ἡ κρίσις μου ἐπεγένετο κατὰ πρόληψιν, οὐδὲν διατείνομαι, ἀλλ' οὐχ ἦττον τοιαύτη ἦτον. Βιασμένος ὅμως 'να 'τὸν παραδεχθῶ, διότι, ἐπικειμένης τῆς ἀνάγκης τῆς τῶν σχολείων συστάσεως, προσωπικὸν διδασκάλων 'δὲν εἶχομεν ἀποχρῶν, καὶ 'να 'τὸν γνωρίσω τῷ Κυρίῳ Κ. Σχινᾷ, ὅστις, ἀσχολούμενος τότε περὶ τὴν σύνταξιν τῆς Νομολογίας, ὅλην τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Παιδείας τὴν φροντίδα εἶχεν ἀνατεθειμένην εἰς ἐμὲ, ἀπέφυγον ὅμως πᾶσαν περαιτέρω μετὰ τοῦ ἀνθρώπου σχέσιν, καὶ τοι περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν συναναστροφὴν παντὸς λογίου (καὶ τίνα βεβαίως ἄλλην, ὁ λάτρης τῶν Μουσῶν ἐγώ;) ἐξ αὐτῆς τῆς νεότητός μου. Οὕτω δὲ διακείμενος πρὸς αὐτὸν, οὐδέποτε ὅμως, μαρτύρομαι τὴν ἀλήθειαν, οὔτε κακὸν περὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶπον, οὔτε 'τὸν ἐνθυμήθην καὶ ἂν ὑπάρχη.

Νομίζω δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος, ἐὰν ἐβούλετο εἶναι δίκαιος, τὴν αὐτὴν ἔπρεπε 'να τηρήσῃ ὡς πρὸς ἐμὲ γραμμὴν, καὶ οὐδέποτε 'να μ' ἐνθυμηθῇ, οὔτε 'να μὲ ἀναφέρῃ. Ἀλλ' οὐχί· πᾶν δὲ τοῦναντίον τούτου· σαπουνίζων (καθὼς συνειθίζει χαριεντιζόμενος νὰ λέγῃ) τὸν Δοῦκαν, τὸν Φιλητᾶν, τὸν Ἀσώπιον, τὸν Φίλιππον, τὸν Γεννάδιον, καὶ τεσσαράκοντα ἴσως ἄλλους τῶν λογίων τοῦ ἔθνους, ζώντων καὶ τεθνεώτων, συγκατέβη, ὁδοῦ πάρεργον, καὶ μέχρις ἐμοῦ, καὶ, ἰδιοπραγοῦντα, παρηγκωνισμένον, λησμονημένον, μηδένα ὅμως ἐνοχλοῦντα, μήτε κακολογοῦντα, καὶ πολὺ πάντων ἥκιστα αὐτὸν, μὲ προσέβαλε, καὶ, πρῶτος αὐτοῦ (σεσημειώσθω τὸ πρῶτος τοῦτο, ὡς ἀντιβαῖνον ἱστορικῶς εἰς τὸ βούλευμα), πρῶτος λοιπὸν αὐτὸς ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς αὐτοῦ Γραμματικῆς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, κατὰ παράθεσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν, ἐκδεδομένης τῷ 1839, ἐξηρεύξατο ἐναντίον μου τὴν ἀκόλουθον φράσιν: » Ἄν τινες διέκρινον » τὴν ἀποστροφὴν, οἷον· ὦ 'γαθὲ, ἀπὸ τὴν ἀφαίρεσιν, » οἷον· κείνος, δὲν ἤθελον μᾶς στολίζει μὲ ἀποστροφὰς

» ἡ φιλὰ πνεύματα τὰ ἀρχτικά σύμφωνα πολλῶν λέξεων
» ὑπερχομένων τὴν ἀφαίρεσιν. Ἀλλὰ τοιοῦτοι συνήθως
» εἶναι τῆς ἡμιμαθείας οἱ καρποὶ, ὅσάκις ἡ δοκησιοφία
» δράξῃ τὸ ἄρτορον ! ! !» (σελ. 16 τῶν Προλεγομένων,
ἐν ὑποσημειώσει).

Αἱ μικραὶ αὗται λέξεις, αἵτινες, ἐν παντὶ ἄλλῳ χρό-
νῳ, ἤθελον εἶναι, δι' ἐμὲ μάλιστα, ἀδιάφοροι, κατ'ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν ἠδύναντο ἵνα ἔχῃσι σημασίαν, καὶ ἰδοὺ διατί:
Ἀναγκασθεὶς διὰ λόγους ἄλλους, ὧν ἐπιψάψω κατόπιν,
ἵνα παραιτηθῶ τῶν δημοσίων πραγμάτων περὶ τὸν Ἰού-
νιον τοῦ 1836, καὶ, μετὰ τριετῇ παντοδύναμον (ἔδεν εἶνε
μεγαληγορία) ὑπηρεσίαν, ἵνα εὗρεθῶ, κατὰ γράμμα, χωρὶς
λεπτοῦ (τὸ κηρύττω καυχώμενος, διότι εἶν' ἡ ῥητορι-
κωτέρα τῶν ἀπολογιῶν μου), ἐπεδόθην εἰς τὴν τῶν Μου-
σῶν θεραπείαν, καὶ ἔζων ἀπὸ τῶν τοῦ νοῦς καὶ τοῦ κα-
λάμου μου προϊόντων. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι ἐγὼ, ὁ συν-
τάττων Λεξικὸν τότε, καὶ Λεξικὸν μεθοδικώτερον τῶν
τέως ἐκδεδομένων, καὶ ἀνταγωνιζόμενος πρὸς τὴν ἐργο-
λαβηθεῖσαν τότε δευτέραν ἐκδοσιν τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Μα-
τακίδου καὶ Γαρμπολᾶ, κηρυττόμενος δοκησίσοφος καὶ
ἡμιμαθὴς, ἐστερούμην τοῦ μόνου τῆς ὑπάρξεως ἐμοῦ τε
καὶ τῆς οἰκογενείας μου μέσου, ἐδολοφονούμην αὐτὸ τοῦ-
το. Καὶ τοιαύτη ἦτο ἀναμφιβόλως ἡ πρόθεσις τοῦ καλοῦ
τούτου χριστιανοῦ, καθὼς θέλει φανῇ ἐκ τῶν ἐφεξῆς.

Ἐσιώπησα τότε, καὶ περιεφρόνησα » κωφὸν βέλος»,
καὶ οὐδέν, συναντηθεὶς ἔπειτα ἔστιν ὅτε μετ' αὐτοῦ, οὔτε
μέχρις ἀπλοῦ ὑπέμνησα λόγου. Διότι τοιοῦτος ἔφυν ἐγὼ,
ἴσως διότι ἀνετράφην, κατ' αὐτὸν, ἐν μαγειρείοις καὶ
καπηλείοις.

Παρήλθον ἔτη μετὰ τοῦτο πολλὰ, καὶ τέλος, πρὸ δεκα-
επτὰ μηνῶν, ἡ θέλησις τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Ἀνακτος μὲ
ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, οὐχὶ δι' ἔλεος,
διότι ἔλεος ἐδόθη, νομίζω, εἰς ἄλλον τινὰ μισθοδοτηθέντα
ἐπτὰ μῆνας ἐν ἀργίᾳ, ὡς Γυμνασιάρχην Πατρῶν, ἀπὸ
τοῦ πτωχοῦ ταμείου· ἔστω ὅμως ὅπωςδήποτε, διεδέχθην δὲ
τοῦτον εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς δημοτικῆς παιδείας, οὐ-

δενὸς οὐδέποτε χρούσας θύραν ἐν διαστήματι ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ὅλων, οὐδενὸς προθαλάμου ὑπερβάς τὴν φλιάν, οὔτε διαμετρήσας τὸ δάπεδον, καὶ προκαλῶ ἓνα, ἓνα μόνον, ἵνα μὲ διαψεύσῃ ὥς πρὸς τοῦτο· ἀλλὰ περιμένων δικαιοσύνην ἀπὸ μόνου τοῦ χρόνου καὶ τοῦ ὑπερτάτου τῆς πατρίδος μου ἄρχοντος· διότι τοιοῦτος ἔφυν ἐγὼ, ὁ ἀνατραφεὶς, κατ' αὐτὸν, ἐν τριόδοις καὶ μετὰ Κατσιβέλων.

Ἐδημοσιεύθη κατόπιν, περὶ τὸν Φεβρουάριον τοῦ λήξαντος ἔτους, ἐν τῇ Ἑφημερίδι τῶν Μαθητῶν διατριβή, ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τινος δημοδιδασκάλου δῆθεν, συντεταγμένη δὲ ἀληθῶς ὑπ' ἐμοῦ, καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς ἀποκρυβήν μου, διότι οὐδὲν οὐδέποτε τῶν ὅσα ἔγραψα ἔκρυψα, ὥς οὔτε ἀφορμὴν ἔχων (χάρις τῷ Θεῷ) τίποτε τῶν ἐμῶν ἵνα κρύψω· ἀλλ' ὑπὸ κοινῶς παραδεδεγμένης μεταξὺ τῶν ἐν κόσμῳ ζώντων ἀβρότητος (par délicatesse), διότι ἐνόμισα ἐπιβαλλόμενόν μοι ὑπὸ τοῦ καθήκοντος τῆς ὑπηρεσίας, ὑπὸ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἵνα ὑπερασπίσω τοῦ προΐσταμένου μου, δωρεὰν καὶ ἀδίκως προσβληθέντος διὰ τὸν ἀποκλεισμόν τῶν περιττῶν τύπων τῆς Γραμματικῆς ἀπὸ τῶν δημοτικῶν σχολείων, χωρὶς οὐδεμίαν ἵνα ἔχῃ ὁ ἀνὴρ περὶ τοῦ κυρίως συντάκτου τῆς διατριβῆς γνῶσιν, οὔτε πρὶν, οὔτε μετὰ ταῦτα· διότι καὶ αὐτὸς οὕτως ἔφυ, καὶ τοι σ α π ο υ ν ι σ θ εῖ ς μετὰ τῆς συνήθους εὐσχημοσύνης. Τόσον ὅμως ὁὐκ ἐφρόντισα ἵνα κρύψω ὅτι ἐγὼ ἤμην ὁ γράψας αὐτήν, ὥστε, ἰ δ ί α μ ο υ χ ε ι ρ ῖ γεγραμμένην, τὴν εἶχα πέμψῃ πρὸς δημοσίευσιν προτοῦ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ συντάκτου τῆς Ἀθηνᾶς, μετὰ τοῦ ὁποίου οὐδεμία μὲ συνδέει σχέσις.

Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος Ῥαγκαβῆς οὔτ' ἐγνώριζε καὶ ἀμφιβάλλω ἐὰν ἀκόμῃ γνῶρίζῃ, ὅτι ἐξεδόθη, καὶ τοι λοιδορούμενος ὥς συνένοχος τῆς συντάξεώς τῆς, οὐδεὶς περὶ τοῦ συντάκτου τοῦ φυλλαδίου λόγος. Ἐὰν ὅμως ἐνόμισεν οὗτος, ὅτι τὰ περὶ Γραμματικῶν ἐν αὐτῇ εἰρημένα ἀποβλέπουσιν αὐτὸν, καὶ, ἔχων ἴσως, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, τὴν μυῖαν εἰς τὰ

σκιάδι, σκιάζεται, τί πταίω ἐγώ ; Καὶ διατί 'να μὴ ἀπο-
βλέπωσι μᾶλλον τὸν μακαρίτην Βάμβαν, τὸν Λεόντιον,
τὸν Αἰνιᾶνα, καὶ ἄλλους τῶν συνταξάντων γραμματικάς;
Δεδόσθω ὅμως ὅτι καὶ ἐκ πεποιοθήσεως ἐξέλαβεν ἑαυτὸν
προσβληθέντα· τί δύσκολον ἦτο 'νά προσφύγῃ εἰς τὴν δι-
καιοσύνην, καὶ 'να ἱκανοποιηθῇ ὅπωςδῆποτε ; 'Αλλ' οὐχ
οὕτως, οὐχ οὕτω πέφυκε, φαίνεται, ὁ ἀνὴρ· ἀλλ', ἀναλα-
βὼν 'να ὑβρίσῃ δημοσίᾳ τὸν 'Ασώπιον, ἐπελάβετο καὶ ἐ-
μοῦ, τοῦ μηδενὸς, τῆς Ζ ο λ ό τ α ς (ἐξαιτοῦμαι τὴν συγ-
γνώμην τῶν ἀναγνωστῶν, ἐὰν ἀναγκάζωμαι 'ν' ἀναφέρω
πολλάκις λέξεις, ἐν οὐδενὶ περιεχομένας λεξικῶ γνωρί-
ζει τὸ κοινὸν πόθεν 'τάς ἀρύομαι), τοῦ Κατσιδέλου, πλὴν
οὐχὶ ἀπ' εὐθεΐας, ἀλλ' ἐν παρόδῳ, καὶ ὡς ἀποπειρώμενος
ἑαυτοῦ ἐν ἐμοὶ πρὸς ἀξιονικοτέρους ἀγῶνας, καθὼς λέ-
γουσιν ὅτι καὶ ὁ Ὅμηρος ἐποίησε τὴν Βατραχομυιομα-
χίαν καὶ τὰς 'Επικιχλίδας.

Τότε ἀληθῶς ἐνόμισα ὅτι ὤφειλον οὐ μόνον εἰς ἑμαυ-
τὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Μούσας, ὧν ἡξιώθην 'να ᾔμαι λά-
τρεις, καὶ τοι ἐκ τῶν ἐσχάτων, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς λο-
γίους ἀνδρας, μεθ' ὧν ἠυδόκησεν, ἔστω καὶ ὑβρίζων, 'να
μέ κατατάξῃ, καὶ εἰς τὸ Κοινόν, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην
ἀείποτε ἐσεβάσθην, οὐχὶ 'να ἀνθυβρίσω, οὐχὶ 'να ἀναδι-
φῇσω τὸν οἰκιακόν τινος βίον, ὡς γινώσκων ἐκ παιδῶν
ὅτι τὸ κατώφλιον τοῦ οἴκου εἶνε ἀνυπερέβατον διὰ πάντα
εὖ ἡγμένον ἄνθρωπον, ἀλλὰ 'να 'τὸν ἀποδείξω σφαλλό-
μενον περὶ τοὺς γραμματικοὺς ἰδίως κανόνας, καὶ τοι δη-
μιουργοῦντα γραμματικάς καὶ κανόνας καὶ ἀναλαβόντα
'να διδάξῃ τοὺς διδασκάλους τοῦ ἔθνους. Τὸ ἔργον μου
ἦτον ἐπομένως αὐτόχρημα φιλολογικόν, καὶ ἐὰν ἐπέτυ-
χεν ἢ ἀπέτυχεν, ἔκρινεν ἤδη τὸ Κοινόν καὶ ὁ σύλλογος
τῶν λογίων, καὶ εἰς τούτων τὴν κρίσιν ἐγὼ ἀρκοῦμαι.
'Εὰν δέ που μετεχειρίσθην λέξεις ἢ φράσεις, τὰς ὁποίας
ἀποκρούει ἢ ἀνατροφῇ μου, ἀντέγραφον ταύτας ἀπὸ τοῦ
φυλλαδίου 'του. Ἡ μήπως εἰς αὐτὸν μόνον ἐξαιρετικῶς
ἐδόθη τὸ προνόμιον 'να ὑβρίζῃ μεγάλους τε καὶ μικροὺς,
ζῶντας καὶ τεθνεῶτας· εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς 'να μὴ δύναν-

ται οὔτε αὐτὰς αὐτοῦ τὰς λέξεις 'να μεταχειρισθῶσιν, ἀκόμη' καὶ ὅταν ἀποτείνωνται πρὸς αὐτόν; »Νέον εἶδος » λογικῆς. Νὰ αἰσχρολογῇ τις καὶ νὰ ἀσχημονῇ, ἐπι- » τρέπεται· νὰ ἐλέγχῃται δὲ, εἶναι ἀμάρτημα (σελ. 102 » τοῦ φυλλαδίου)!! »

Τί ἔμενε λοιπὸν εἰς αὐτόν 'να πράξῃ; 'ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον· ὃ ἐστὶν ὅτι οἱ κανόνες 'του εἶνε ἀσφαλτοὶ, ἀναν- τίρρητοὶ, ὅποιοι πρέπει 'να ᾔηνε, καθὸ κανόνες, καὶ τότε μόνον ἀληθῶς οὗτος μὲν ἀνεκηρύττετο νομοθέτης τῶν λό- γων, ἐγὼ δὲ κνώδαλον, ἀμαθῆς, δοκησίσοφος· ἢ, ἐὰν ἐνό- μιζε τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ ὅπωςδῆποτε προσβληθεῖσαν, 'να καταφύγῃ καὶ πάλιν εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἐλευθέρως πολι- τευόντων κρησφύγετον, τὴν ὑπεράσπισιν τῶν νόμων. 'Αλ- λά 'δὲν ἤθελε τούτων οὐδέτερον, καὶ ὤφειλεν ἀφεύκτως, ὥς ἔχων, φαίνεται, ἐντολὴν 'ν' ἀποφενακίζῃ (démasquer) τοὺς ἀγύρτας, 'να μὲ ἀποδείξῃ ἀμαθῆ, ἀντιποιηθέντα ἐξ οὐ προσηκόντων τίτλων Λεξικογράφου καὶ συγγραφέως, καὶ, κατ' εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν μου, ἀνεγνωρισμένον ἤδη ὥς τοιοῦτον ἀπανταχοῦ, ὥς προεῖπον, ὅπου σπουδάζεται καὶ λαλεῖται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, καὶ 'ν' ἀπαλλάξῃ τὸν κόσμον τῆς ἐμῆς δοκησιοφίας; Τί εὐκολώτερον τούτου; Τὰ πονήματά μου εἶνε εἰς χεῖρας ἀπάντων, καὶ διδασκά- λων καὶ μαθητῶν, καὶ αὐτοῦ πάντως τούτου, καὶ πολ- λάκις ('δὲν ἀμφιβάλλω) ἀναζητεῖ τὴν ἐρμηνείαν καὶ πα- ραγωγὴν τῶν λέξεων ἐν τοῖς Λεξικοῖς μου. Μεταξὺ δὲ τοσούτου ὄγκου γραφέντων ἤθελεν εὖρει πάντως πληθὺς ἡμαρτημένων, κατὰ τὸ » ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξῃ ἀ- » μαρτίαν,» ὣν ἐγὼ πρῶτος ἀνεγνώρισα καὶ ἀναγνωρίζω τὴν πληθὺν, καὶ ἐπεκαλεσάμην ὑπὲρ αὐτῶν τὴν εὐμένειαν τοῦ Κοινοῦ, ἧς καὶ ἔτυχον, εἶμαι βέβαιος. 'Αλλ' αὐτός, παραλείψας τοῦτο, ἴσως διότι ἦτο τόσῳ εὐκόλον, ἀνέλα- βεν ἄλλον δυσχερέστερον ἀγῶνα, 'να διασύρῃ τὴν κατα- γωγὴν καὶ ἀνατροφὴν μου· διότι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ἐνόμισεν ἴσως ὅτι μὲ σ α π ο υ ν ί ζ ε ι καταλληλότερον. 'Αλλὰ χάριν οἶδα τούτου τῷ ἀνθρώπῳ, διότι μοὶ ἐχορή- γησε διὰ τούτου ἀφορμὴν 'να καταστήσω γνωστὰ πολλὰ

ἔχων κατ' ἐμὲ, τέως ἄγνωστα τοῖς πλείοσι καὶ αὐτῶν ἰσως
αὐτῶν οἰκειοτάτων μου φίλων.

Ὅτι μὲν οὖν ὅσα κατεψεύσατο καὶ τοῦ γένους καὶ τοῦ
ὀνόματός μου, ἀμφισβητῶν ἐμοὶ καὶ αὐτὴν τῆς ἀπὸ τῆς
πατρίδος ἐπωνυμίαν (ὡς ἐὰν τὰ τέσσαρα πεμπτημόρια τῶν
κυριωνυμικῶν ἐπιθέτων, ὅθεν ἦσαν ἐν ἀπάσῃ τῇ οἰκουμέ-
νῃ ἀπὸ πατρίδων) ἔχουσιν ἐναντίως, θέλει ἀποδειχθῇ μετ'
ὀλίγον ἀδιαφιλονεικῆτως, ἀναντιρρήτως· ἀλλ' ἐγὼ δέχο-
μαι πρὸς καιρὸν, ὅτι εἶμαι ἀπάτωρ, ἀπολις, εὐρημένος
ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἀνατεθραμμένος ἐν μαγειρείοις. Καὶ
τίς μείζων ἔπαινος ὑπὲρ ἀνθρώπου, ἐκνικήσαντος τὴν οἰ-
κείαν φύσιν καὶ τὴν ἀνατροφὴν του, καὶ (ἵνα μηδὲν εἴπω
νεμεσητὸν) καταστήσαντος ἑαυτὸν ἄξιον τῆς φιλίας καὶ
ὑπολήψεως ἀνδρῶν, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα μόνα εἶνε ἀπο-
χρῶσα σύστασις; ἐπειδὴ τὸ 'να γεννηθῇ μὲν καὶ ἀνατρα-
φῇ τις ἐν εὐπορίᾳ, εἶνε ἰσως ἐπίζηλον, οὐδὲν ὅμως ἔχει
τὸ ἐμφαῖνον ἄκρατον τῇ ἀτομικῇ ἀξίᾳ, καθὼ δῶρον τῆς
τύχης· τὸ 'να φανῇ τις ὅμως ἀνώτερός τῆς ἀνατροφῆς
'του, καὶ δημιουργὸς τῆς τύχης 'του αὐτός, ἔχει ἄλλο
βάρος· καὶ τοιοῦτος ἐπεθύμουν εἶναι αὐτός. Πλὴν οὐκ
οὕτως ἔλαχον τὰ ἐμά· ἀλλὰ γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς
ἐν εὐπόροις, ἐν μόνον δύναμαι εὐπαρρήσιάστως 'να δι-
ισχυρισθῶ, ὅτι δὲν ἔψευσα τὴν καταγωγὴν μου.

Ὁ πατὴρ δ' ἐμὸς (ἐπειδὴ ἀναγκάζομαι 'να γενεαλογήσω
ἐκὼν ἄκων ἑμαυτὸν), ἦν ἐκ Πατρῶν τῆς Πελοποννήσου,
ἐκ τῆς τῶν Σουκαίων οἰκογενείας, ὡς ἐμαρτύρουν ἂν μοι
οἱ μακαρῖται Σισίνης καὶ Καλαμογδάρτης, εἰ ἔζων, καὶ
διὰ τοῦτο διεκρίνετο, νέος ἔτι, μεταξὺ ἄλλων ὁμωνύμων
'του, διὰ τοῦ ἐπιθέτου: Ὁ Μωραΐτης. Αἰχμαλωτισθεὶς
δὲ πανέστιος, εἰς ἡλικίαν μόλις ἑπταετῇ, ὅτε περὶ τὰ
1776 κατέδραμον λεηλατοῦντες τὴν Πελοπόννησον οἱ
'Αλβανοὶ, ἀπῆχθη πατὴρ ἀπωρφανισμένος μετὰ τῆς μη-
τρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν 'του εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ
ἐκεῖ ἐξαγορασθεὶς ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μετὰ
πολλῶν ἄλλων οἰκογενειῶν, ὅσαι τὴν αὐτὴν ὑπέστησαν
τότε τύχην, προσελήφθη εἰς τὸν περικλεῆ τοῦ Πρίγκηπος

Ἀλεξάνδρου τοῦ Καλλιμάχη οἶκον, διερμηνέως τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἐκεῖ ἀνετράφη καὶ ἐπαιδεύθη, συμμαθητεύσας τοῖς υἱοῖς τοῦ Πρίγκηπος παρὰ τῷ μακαρίτῃ Μπαλάνῳ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων, μετακληθέντι ὡς οἰκοδιδασκάλῳ τῆς τῶν Καλλιμαχῶν οἰκίας. Ἰδοὺ, φίλτατε, τίς ἦν καὶ πόθεν, καὶ ποῦ καὶ πῶς ἀνετράφη ὁ πατήρ ὁ ἐμὸς, ὁ κατὰ σὲ Τσιγγιανέ-Μιμηῆκος; εὐχαριστήθης; Ἀκουσον ἤδη καὶ τὰ λειπόμενα.

Οὕτω δὲ τραφεὶς καὶ ἐκπαιδευθεὶς, παρηκολούθησεν ἔπειτα τῷ Πρίγκηπι, ἡγεμονεύσαντι τῷ 1795 τῆς Μολδαυίας, καὶ ἐκεῖ προαχθεὶς εἰς τὸ τοῦ Ἀρμάση (ὡς ἂν εἴπῃ τις σήμερον παρ' ἡμῖν, Γενικοῦ Ἀστυνόμου) ἀξίωμα, ἐνυμφεύθη οἷαν εἰκὸς ἐξ ὁμοίων, καὶ πλουτήσας καὶ τιμηθεὶς, ὅποια τὰ τότε πράγματα, οὐκ ἐπήρθη ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' ἐπιστρέψας μετὰ τετραετίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ προτιμήσας, διὰ τὸ ὑγιεινὸν καὶ ἀθόρυβον, τὴν κατοικίαν τῶν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ παρακειμένων νήσων, διέμεινεν ἄλλην ἐπταετίαν ἐκεῖ, ἀνατρέφων τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου, ὡς διακρινόμενος ἐπὶ πᾶσι καὶ διὰ τὴν παραδειγματικὴν αὐτοῦ θεοσέβειαν καὶ εὐλάβειαν, καθὼς ἐπ' αὐτῇ διεκρίνετο ἅπασα ἡ περίδοξος ἐσαεὶ καὶ ὀλβία τότε τῶν Καλλιμαχῶν οἰκογένεια.

Τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο, ὅπερ ἠξιώθην ἐγὼ ἵνα φέρω, καὶ τὸ ὅποῖον νομίζεις ὅτι ἐξευτελίζεις διὰ γελοίων ἀναγραμματισμῶν, εἶνε ὄνομα, ὅπερ ἔφερον δέκα ἴσως ἡγεμόνες, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πρώτου καταστήσαντος αὐτὸ ἐπίζηλον, τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου τοῦ τῶν Μαυροκορδάτων γενάρχου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων τοῦ πάνυ, Σκαρλάτου τοῦ κατ' ἐξοχὴν Τσελεμπῇ (Gentleman), ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς οἱ Μαυροκορδάτοι πατρωνυμοῦνται ἀπ' αὐτοῦ Ἰσκερλέτ-ζαδὲ (Σκαρλατίδαι). Τὸ ὄνομα τοῦτο, παραγραμματισμὸς ἀληθῶς τοῦ Charles (Κάρολος(1)).

(1) Ἰδὲ καὶ τὸ ἐκδοθὲν ἀρτίως » Ἀλεξάνδρου τοῦ Στούρτζα Βιογραφικὸν σχεδιάσμα, » ὑπὸ Κ. Οἰκονόμου, Ἀθήνησι, σελ. 9.

ἔφερε καὶ ὁ τελευταῖος Γραικὸς τῆς Μολδοβλαχίας Ἡγεμῶν, Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου ὁ Καλλιμάχης, ὁ μαρτυρικῆς μνήμης, ὁ ἐμὸς ἀνάδοχος.

Ἐν τοιούτοις καὶ μετὰ τοιούτων ἀνατραφεὶς ἐγὼ, ὁ Κατσίβελος, κατὰ σέ, καὶ ἀγύρτης καὶ ἐκ τριόδων, ἐγνωρίζομένην μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν μου (ὧν εἷς καὶ ὁ ἐν Εὐβοίᾳ ἀξιότιμος ἱατρὸς Ἰωάννης Τασαῖος) ὁ Σκαρλάτος τοῦ Καλλιμάχης· καὶ τὴν προσωυμίαν ταύτην οὐδέποτε κατέψευσα, ἀναφανείς ἄξιος τῆς ἀνατροφῆς μου. Ναί! εἰς αὐτὴν μου ἤδη τὴν ἡλικίαν, ὥς περὶ τὸ τέρμα τοῦ σταδίου, ἐπιτέτραπται τὸ πατρόθεν ἀναγορεύεσθαι. Ἐπειτα, » κἂν θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. » Εἷς καὶ μόνος ἐὰν ἀναφανῇ ἵνα μὲ διαψεύσῃ, ἀναδέχομαι ὅσα μοὶ ἐπεδαψίλευσας εὐσχημα ἐπίθετα, καὶ αὐτοῦ ἀκόμῃ τοῦ polisson (τσαπκίνι) μὴ ἐξαιρουμένου· ἄλλως.

Μοὶ ὄνειδίζεις φυγομαχίαν καὶ τὸ ἀπόλεμον, ὁ ἀρεϊμάνιος καὶ πολεμικὸς σύ. Ἀλλὰ τὴν δεκαετῇ εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Ἀσίας ὑπερορίαν, τὴν διηνεκῇ σειρὰν τῶν ἐκεῖ κακουχιῶν καὶ βασάνων καὶ φόβων, διὰ τὸν κατὰ σιγμὴν ἐπικείμενον τοῦ δημίου πέλεκυν, ὧν ἡξιώθην ἵνα συμμετάσχω μετὰ τοσούτων καὶ ἄλλων εὐγενῶν συναγωνιστῶν, πρὸς πόσας ἀντιτίθης μάχας; Οὐδὲν ὅμως θαυμαστὸν, διότι ἐν σελ. 52 τοῦ θαυματουργοῦ Ἐπιδορπίου σου ἀναγινώσκεται ὅτι καὶ » ὁ αἰμνήστos Α. Κουντουριώτης δὲν ἦτον ἀνδρεῖος, διότι δὲν ἐξεδήμησεν εἰς μάχας!!!! » Θέλεις ἵνα ἀκούσῃς, σεμνολόγε τῆς νεολαίας διδάσκαλε, πῶς διῆγον ἐγὼ, τὸ, κατὰ σέ, τσαπκίνι τῆς Χάλκης καὶ τοῦ Νεοχωρίου, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὑπερορίᾳ; ἄκουσον (1). » . . Ἐκ πρώτης μὲν ἀρχῆς μεταξὺ τῆς λογιότητός της καὶ τῶν λοιπῶν, διάκρισιν εἶχον κάμει ἐν ἑμαυτῷ· εἰς τὸ διάστημα ὅμως τῆς ἐν Πολοῦ ὑπερορίας ἡμῶν, ἥτις προφανέστατα καὶ τρανώτατα ἀνέπτυξε καὶ ἐστηλίτευσε τὰς διαθέσεις καὶ

(1) Ὅλων τῶν ἐπομένων ἐγγράφων τὰ πρωτότυπα κατετέθησαν εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κυρίου Α. Κορομηλᾶ, πρὸς πληροφάν ἐκάστου.

» τοὺς χαρακτῆρας τοῦ καθενὸς, μᾶλλον καὶ μᾶλλον
 » ἐπεστηρίχθην, καὶ ἐμμένω δὴ, εἰς ἣν ἐκ πρώτης ἀφε-
 » τηρίας ἰδέαν εἶχον συλλάβει περὶ τῆς τιμιότητος τοῦ
 » χαρακτῆρος αὐτῆς . . . Τόσον λοιπὸν αἱ ἀρεταὶ αὐτῆς,
 » ὅσον καὶ τὰ πρὸς τὸν ἐν μακαρία τῇ λήξει γενόμενον
 » αἰοίδιμον αὐθέντην πάππον, καθυποβάλλουσί με καὶ νῦν
 » καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ θεωρῶ τὴν λογιότητά της, ὡς ἓνα
 » τῶν μᾶλλον ἐξιδιασμένων ἡμῖν. Ἐλπίζω δὲ καὶ εὐχο-
 » μαι, ἡ Θεία Πρόνοια νὰ εὐοδώσῃ τὴν ἐνδομυχοῦσαν πρὸς
 » αὐτὴν μου διάθεσιν . . . (αὐχέ, Φεβρουαρίου ε.)

πρόθυμος Α. Κ.

Τοιαύτην περὶ ἐμοῦ εἶχε δόξαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀναδόχου
 μου, ὁ πρίγκηψ Ἀλέξανδρος Καλλιμάχης, ὁ πρῶην ἡ-
 γεμῶν Σάμου καὶ νῦν ἀντιπροσωπῶν παρὰ τῇ Αὐστρία
 τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν· καὶ ταύτην συνεμερί-
 ζοντο ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ μετ' αὐτοῦ συνεξωρισμένοι.
 Ἴδου καὶ ἄλλην τούτου ἀπόδειξιν: » «Ὁ τὸ παρὸν ἐπιφε-
 » ρόμενος ἐλλογιμώτατος Σκαρλάτος, υἱὸς τοῦ ἄρχοντος
 » ἀρμάση Δημητρίου, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀνατραφεὶς καὶ
 » ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῇ Καλλιμαχικῇ οἰκογενείᾳ, καὶ διατε-
 » λέσας ἐν ἀπολαύσει τῆς ἡγεμονικῆς εὐνοίας καὶ προ-
 » στασίας τοῦ αἰοίδιμου αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Καλλιμά-
 » χη μέχρι τῆς ἀποβιώσεως τῆς Ὑψηλότητός του ἐν τῇ
 » πολυωδύνῳ ὑπερορίᾳ τῇ κατὰ τὴν Πολοῦ, ἐν ᾗ μεθ'
 » ἡμῶν συνεταλαιπωρήθη· ἔπειτα δὲ μεταβάς, διὰ τὴν ἀρ-
 » χαίαν οἰκειότητα, εἰς ἰδιαιτέραν μεθ' ἡμῶν συνδιαίτη-
 » σιν, ἐπὶ διδασκαλίᾳ καὶ ἐκπαιδεύσει τῶν φιλτάτων μου
 » τέκνων, καὶ εὐαρεστήσας, διὰ τε τὴν περὶ τὸ ἔργον αὐ-
 » τοῦ ἄοκνον σπουδὴν, καὶ διὰ τὴν κοσμιότητα τῶν ἡ-
 » θῶν, καὶ τὸ κατὰ πάντα εὐρυθμον τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ,
 » μαρτυρεῖται ὡς τοιοῦτος παρ' ἐμοῦ, καὶ συνιστᾶται,
 » ὡς ἐλλόγιμος τῷ ὄντι, καὶ ἀνεπίληπτος τὸν τρόπον,
 » πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους. (αὐχή, Ἀπριλίου 5'.
 » Ῥωξάνδρα Καλλιμάχη. Κωνσταντῖνος Σοῦτσος μαρ-
 » τυρῶ τὰ αὐτά. Ἀλέξανδρος Καλλιμάχης οἶδα καὶ μαρ-
 » τυρῶ τὸ κόσμιον καὶ ἀνεπίληπτον τοῦ ἀνδρός, ἀνατρα-

» φέντος ἐξ ἀπαλῶν δυνύχων καὶ ἐκπαιδευθέντος ἐν τῷ
 » ἡμετέρῳ οἴκῳ. » † Ὁ Τήνου Γαβριήλ ἐπιβεβαιοῖ «.

Πολλοὶ τῶν συνηλικιωτῶν καὶ εὐεργετῶν καὶ συνα-
 θλητῶν μου τούτων ἐπέζησαν. Τινὲς αὐτῶν διαβιοῦσι τι-
 μώμενοι μεταξὺ ἡμῶν. Τούτων τὴν μαρτυρίαν ἐπικαλοῦ-
 μαι. Ἴδου τί φρονεῖ περὶ ἐμοῦ, καὶ μεθ' ὀπόσης φιλοφρο-
 σύνης καὶ οἰκειότητος ἐκφράζεται ἐπιστέλλουσά μοι ἢ ἐκ
 προγόνων λαμπρὰ καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς οὐχ ἥττον
 ἢ τὴν εὐγένειαν ἀρίζηλος σύζυγος τοῦ ἀντιπροσωποῦντος
 ἐν Ἑλλάδι τὴν Ῥωσικὴν αὐτοκρατορίαν. » Φίλε φίλτα-
 » τε ! » Τὸ εὐγενέστατον καὶ φιλικὸν γράμμα σας μὲ ἐνέ-
 » πλησε χαρᾶς, ἐπεθύμουν πολὺ καὶ πρὸ πολλοῦ νὰ ἀκού-
 » σω ἐπαναλαμβανόμενα τὰ φιλικὰ πρὸς ἐμὲ αἰσθήματά
 » της, καὶ τὴν διατήρησιν τῆς φιλίας της σῶαν, καθὼς
 » θέλει εὖρει πάντοτε τὴν ἀπὸ μέρους μου πρὸς αὐτήν.
 » Ὅταν ἡ τύχη μου μὲ ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μία ἀπὸ
 » τὰς πρώτας χαρὰς μου ἦτον ἡ ἐλπίς τοῦ νὰ τὴν ἰδῶ,
 » καὶ νὰ συνομιλήσω μετ' αὐτῆς, μὲ τὴν αὐτὴν εἰλικρί-
 » νειαν καθὼς καὶ τὸ πάλαι, ἀκόμη ὅμως δὲν ἤμπορῶ
 » νὰ εἰπῶ ὅτι τὸ κατώρθωσα, ἐλπίζω ὅμως καὶ τὸ ἐπι-
 » θυμῶ πρὸ πάντων, καθότι τὴν θεωρῶ ὡς μέλος τῆς οἰ-
 » κογενείας μου· ἀφ' ὅτου ἤνοιξα τὰ μάτια μου τὴν ἐγνώ-
 » ρισα, τὴν ἔβλεπα, πρῶτ', ἐσπέρας ἐκέρδισα ἀπὸ τὰς μετ'
 » αὐτῆς συνομιλίας μου, ἀπὸ τὰ μαθήματα καὶ τὰς συμ-
 » βουλάς της. Εὐγνωμονῶ καὶ φέρω πρὸς αὐτὴν ἀδελφικὸν
 » φίλτρον θερμότατον. Ἀθῆναι τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1838.

» Ἡ φίλη της Σ. Περσιάνη.

Τί σοι φαίνεται ; ἴδια ταῦτα, ὅθεν εἶν' ἀληθές, τῶν ἀ-
 νατεθραμμένων ἐν καπηλείοις ; Διάδος τώρα, ὅσον πλειό-
 τερον δυνηθῆς, τὸ σεμνολόγον φυλλάδιόν σου, ἵνα μὲ ἀ-
 ποδείξῃς **καλποβυζάντιον**· γράψον, ἂν θέλῃς,
 καὶ δύο, καὶ τρία, καὶ δεκατρία ἄλλα, ὅμοια μὲ αὐτὸ, καὶ
 ἐπισώρευσον ἐπὶ ὕβρεων ὕβρεις, καὶ σόβει γαῦρος καὶ
 ἐπηρκῶς τὸ κέντρον, φρονῶν ὅτι τὸ κοινὸν ἀφορᾷ εἰς σέ,
 καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ ἐπληροφορήθη τίς ὁ Σκαρλάτος, τὸν
 ὁποῖον δῆθεν ἀπεφενάχισας.

Ἦλθον, ἅμα ἐσώθην ἀπὸ τῆς ἐξορίας, εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ προσελήφθην, ἅμα ἐλθὼν, εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ὑπὸ τὸν, ἀληθῶς σεβαστὸν καὶ πάσης τιμῆς ἄξιον πολίτην, Νικόλαον Σπηλιάδην, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἀργεῖ συνελεύσεως εἶνε μετὰφρασις ἰδική μου. Τοῦτον ἐρώτησον, ὁποῖαν ἔχει περὶ ἐμοῦ ἰδέαν. Τὸν Τρικούπην, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὡσαύτως ἠτύχησα ἵνα ὑπηρετήσω. Ὅλους, ἀνεξαίρετως ὅλους, μετὰ τῶν ὁποίων ἢ συνειργάσθην ἢ συνέζησα· οὔτε ἐνὸς ἀπαναίνομαι τὴν μαρτυρίαν.

Ἀλλ' ὁ σεμνὸς τοῦ φυλλαδίου συντάκτης μοὶ ἐπισεῖει, ὡς ἀνυπόστατον δῆθεν ῥόπαλον, τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας συζητήσεως ἐκείνης, καὶ προσπαθεῖ ἵνα διεγείρῃ ἐναντίον μου τὴν κοινὴν ἀπέχθειαν, διαβάλλων με ὡς προδότην τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Ἀλλ', ἐὰν ἀληθῶς ὑπάρχῃ τι, δι' ὃ ἵνα πεμνύνομαι, οὐχὶ ὡς σώσας τὸν θρόνον καὶ τὴν πατρίδα· τοῦτο δέδοται ἄλλοις· ἀλλὰ διότι καὶ προεῖδον καὶ προεῖπον πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν ὅτι καὶ μόνον ἐγένετο, καὶ ἔπρεπε ἵνα γένη, πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος, εἶνε ἢ πρότασίς μου ἐκείνη ἢ ἐν τῷ Συμβουλίῳ. Καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐπεμαρτύρησέ μοι ὁ μόνος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀλάνθαστος δικαστής, ὁ χρόνος, ἀποδείξας ἐὰν εἶχον ἢ ὅχι δίκαιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ, τὴν ψῆφον αὐτοῦ, χρονίως ἐπενεχθεῖσαν, ἀπεκδεχόμενος, οὐδέποτε περὶ τῶν τότε συμβάντων ἐδημοσίευσά τι, πολλοὶ δὲ τῶν συμπολιτῶν καὶ τῶν φίλων μου ἴσως αὐτῶν, ἀγνοοῦντες τὰ καθέκαστα τῶν γενομένων τότε καὶ εἰρημένων, νομίζουσιν εἰσέτι ὅτι τῷ ὄντι ἐσφάλην, δράττομαι ἀσμένως τῆς εὐκαιρίας, ἵνα ἐκθέσω ταῦτα ἀπλῶς καὶ συνοπτικώτατα.

Προέκειτο περὶ τὰ μέσα τοῦ 1836 νέα διοικητικὴ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους διαίρεσις, καὶ, τῆς ἀφορμῆς δραξάμενοι ταύτης, ἀφ' ἐνὸς μὲν οἱ κακίζοντες τὰ ἐκκλησιαστικῶς παρ' ἡμῖν νομοθετηθέντα τῷ 1833, καὶ οὗτοι ἦσαν, διὰ πολλοὺς λόγους, πολλοί· ἀφ' ἐτέρου δὲ, οἱ ἐποφθαλμιῶντες εἰς τὰς ἐπισκοπὰς, καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν

καὶ προστάται, καὶ οὗτοι ὁδὸν ἦσαν ὀλιγώτεροι· ὑπεκί-
νησαν τὴν κατάργησιν τοῦ δεκαδικοῦ ἢ κατὰ Νομοὺς τῶν
ἐπισκοπῶν ἀριθμοῦ, καὶ τὴν χειροτονίαν νέων ἐπισκόπων.
Ἀντέστην εἰς τὴν βουλὴν ταύτην, τὸ ὁμολογῶ, καὶ σε-
μνύνομαι ἐπὶ τούτῳ. Ἀντέστην, διότι τὴν ἐνόμιζα ὀλε-
θρίαν τότε, καὶ ἰδοὺ τί εἶπον ἐν ἄλλαις λέξεσι: » Τὴν
χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων ἐθεώρησεν ἀπ' ἀρχῆς ἢ ἐν
Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησία, ὡς δικαίωμα αὐτῆς ἀνα-
φαίρετον. Φρονῶ ἐπομένως ἀσύμφορον, ἐν ᾧ ζῶσιν ἀκό-
μην ἐν τῇ Ἑλλάδι τεσσαράκοντα ἐπίσκοποι, ἵνα χειροτο-
νηθῶσι καὶ ἄλλοι, καὶ ἵνα ἀνακινήθῃ οὕτω ζήτημα μόλις
κατασιγασθέν. Καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι περὶ χειροτο-
νίας ἐπισκόπων οὐδεὶς συμφέρει ἵνα γένη λόγος, πρὶν
μείνωσιν ἐννέα Ἐπίσκοποι. « Ἰδοὺ περιληπτικῶς οἱ λό-
γοι μου. Ἀλλ' ἐὰν παρενενοήθησαν, ἐὰν ἐξηγέρθῃ τὸ
Συμβούλιον κατ' ἐμοῦ, ἢ αἰτία, ἢ μᾶλλον αἱ αἰτίαι ἦσαν
ἄλλαι, καὶ πολλαί. Πολλοὶ τῶν συνεδριαζόντων ἐν τῷ
Συμβουλίῳ τότε ἀπεβίωσαν: αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη, καὶ
εἴθε ἵνα παρεξήγησαν τοὺς λόγους μου παρασυρέντες καὶ
ἐξ ἀγνοίας! Ἐκ δὲ τῶν ζώντων εἶμαι βέβαιος ὅτι πᾶν-
τας, ἀνεξαιρέτως πάντας, ἔπεισαν τὰ πράγματα ὅτι
εἶχον δίκαιον ἐγώ. Διότι, καίτοι παραιτηθέντος ἐμοῦ, καί
τοι μεταρρυθμισθέντος διοικητικῶς τοῦ Κράτους, οὐχ ἦτ-
τον οὐδεὶς ἐχειροτονήθη παρ' ἡμῖν ἐπίσκοπος, εἰμὴ μετὰ
δεκαπέντε ἔκτοτε ἔτη, καὶ ὅταν ἔμειναν ἑπτὰ μόνοι ἢ ὀκτὼ
ἐπίσκοποι καὶ ἀνεγνωρίσθῃ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλη-
σίας ἡμῶν ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τίς λοιπὸν
εἶχε δίκαιον; Ἀλλ' ἐγενόμην ἐγὼ θῦμα. Καὶ τί πρὸς
τοῦτο, ὅταν ἔχω συνεπιμαρτυροῦσάν μου τὴν συνείδησιν
ὅτι προεμάχησα εὐόρκως τῶν συμφερόντων τῆς ἐκκλη-
σίας; ὅτι ἔπραξα ὅ,τι ὤφειλον καὶ ὡς χριστιανὸς, καὶ
ὡς πολίτης, καὶ ὡς ὑπάλληλος, ἀδιαφορῶν, ἐὰν, ἐκπλη-
ρῶν εὐσυνειδότης τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας μου, ἐ-
σχημάτιζα, ἀγνοῶν, ἐχθρῶν σμῆνος κατ' ἐμοῦ;

Θέλει πᾶς τις ἵνα μάθῃ τί κυρίως κατέβαλεν ἐμὲ τότε;
Ἰδοὺ τὸ ἀπόρρητον. Ἀπόντος τοῦ Βασιλέως εἰς Γερμα-

νίαν, ὁ Ἀρμανσπέργ, παντοδύναμος ἐν Ἑλλάδι, ἐνόμισεν ὅτι δύναται νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τοὺς γαμβρούς 'του τοὺς Καντακουζηνούς, ὡς οἰκογενείας κτῆμα (arapage), τὸ παρὰ τὸν Ὑμηττὸν μονήδριον τῆς Καισαριανῆς, καὶ περὶ τούτου προσεκλήθη 'να γνωμοδοτήσῃ τὸ ἀρμόδιον ὑπουργεῖον. Τὸ σχέδιον τοῦτο κατεπολέμησα, 'τὸ ὁμολογῶ, καὶ κατ' ὀρθώσα 'ν' ἀποτύχη. Ἴσως εἶπη τις ὅτι ἔπραξα κακῶς· ἴσως ἄλλος, ἐπιτηδειότερος ἐμοῦ, ἤθελε νομίσῃ τὴν εὐκαιρίαν ἔρμαιον, 'ν' ἀσφαλίσῃ τὴν τύχην αὐτοῦ διὰ πάντα. Ἴσως ἄλλ' ἐγὼ ἔπραξα κατὰ τὴν ἐμὴν συνείδησιν· διότι τοιοῦτος ἔφυν, ὁ κατὰ σέπροδότης καὶ δύσνους τῇ πατρίδι ἐγώ! Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ κυρίως αἷτιον τῆς ἐναντίον μου ἀπεχθείας τοῦ Ἀρμανσπέργου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ καιροφυλακτήσας τὴν ἀπουσίαν τοῦ Βασιλέως, καὶ ὠφεληθεὶς ἀπὸ τῆς κορυφωμένης ἐναντίον μου δυσμενείας τῶν προσπαθούντων, ἄλλου δι' ἄλλους λόγους, 'να ἀνασκάψωσι τὸ ἐκκλησιαστικὸν οἰκοδόμημα τῶν 1833, καὶ πρὸ πάντων τὴν τῶν ἐπισκοπῶν δεκάδα (διότι περὶ τούτου κυρίως ἦτον ὁλος ὁ σ α μ α τ ᾱ ς), προεκάλεσε τὴν παραίτησίν μου. Οὔτε μοι μεταμέλει, οὔτε παραπονοῦμαι· διότι καὶ ἐκ τούτου ὠφελήθη ἡ πατρίς, χρησιμοποίησαντός μου τὴν ἀπὸ τῶν δημοσίων πραγμάτων σχολὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων, καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς ζημίαν (ἐλπίζω) τῶν γραμμάτων. Εὐχομαι μόνον, καθὰ προεῖπον, ὥστε οἱ συνεργήσαντες τότε, εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ, εἰς τὴν παραίτησίν μου, 'να ἔχωσιν ἥσυχον, ὡς πρὸς τοῦτο, τὴν αὐτῶν συνείδησιν, ὅπως ἔχω αὐτὴν ἐγώ!

Καὶ μεταβαίνω ἤδη εἰς τὸ κεφαλαῖον τῆς κατηγορίας θέμά, εἰς τὴν βαρεῖαν ἐνοχὴν τῆς κλοπῆς, τῆς ὁποίας, καίτοι παραγραφείσης, κατὰ τὸν Νόμον, ἡ ὑπόνοια ὑφίσταται, καὶ τὸ βούλευμα ταύτην ἰσχυροποιεῖ τρόπον τινὰ, καταλείπον ἐν ἀμφιβολῇ, εἰ οὐχὶ τὴν πραγματικὴν ὑπεξαίρεσιν τῶν χειρογράφων, τὴν τῆς διανοητικῆς ἐργασίας ὁμῶς καὶ πάνυ, ὃ ἐστίν, ὅτι εἶνε δυνατόν, ἀντιλαβόμενος διὰ τοῦ νοῦς καὶ τῆς μνήμης ἐγὼ τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς χειρογράφοις, 'ν' ἀφήσω πάλιν αὐτὰ ὅπου

ἔκειντο· ἵνα κλέψω δηλαδή διὰ τοῦ νοῦς, ὅ,τι διὰ τῶν
χειρῶν δὲν ἐτόλμων. Ἴδου τὸ συμπέρασμα τοῦ βουλευ-
ματος, ἐξαχθὲν ἐκ τῆς 86 σελίδος τοῦ φυλλαδίου(;). Ἐπο-
μένως ἀνάγκη ἵν' ἀποδειχθῇ : ὑπῆρξεν ἢ ὁδὲν ὑπῆρξε τὸ
πρᾶγμα. διότι, καὶ ὁ Νόμος ἀπαλείφῃ τὸ ἀξιόποινον διὰ
τῆς παραγραφῆς, τὸ στίγμα ὅμως τῆς κλοπῆς μένει,
εἴτε διὰ τῶν χειρῶν, εἴτε διὰ τοῦ νοῦς ἐπράχθη, καὶ ὁ
κλέπτης εἶνε πάντοτε κλέπτης· καὶ οὐχὶ κλέπτης ἀπλῶς,
ἀλλὰ κλέπτης δημοσίας περιουσίας, πολυτίμων ἐγγρά-
φων, ἀνηκόντων εἰς φιλόανθρωπον κατάστημα, καὶ ἀπο-
κειμένων ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως γραμματείας, ὑπὸ τὴν
φυλακὴν ἐπομένως καὶ εὐθύνην αὐτοῦ τοῦ ὑπεξελόντος·
ὅλα ἐγκλήματα τρομερά, ὧν ἐν καὶ μόνον ἐξήρκει πρὸς
τὴν εἰς εἰρκτὴν καταδίκην· ἃς ἐπεξέλθωμεν τούτων ἕκα-
στον. Καὶ πρῶτον ἃς ἀναγνώσωμεν τὴν κατηγορίαν. » Τὸ
» μὲν Ἑλληνικὸν Λεξικὸν ὅτι δὲν εἶναι ἔργον σου ὁμο-
» λογεῖς καὶ ὁ ἴδιος τὸ δὲ ἐκ τῆς καθομιλου-
» μένης εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν Γαλλικὴν λέγουσιν ὅτι
» εἶναι κ λ ο π ι μ α ῖ ο ν· οἶον, ὅτε διεύθυνες τὸ 1834,
» Σκαρλάτε Βυζάντιε, τὰ τῆς παιδείας ὑπὸ τὸν Κ. Σχι-
» νᾶν (§. ιδ'), ἀπεβίωσεν ἐν Ἀργεὶ ὁ ἀοίδιμος Ἀθανά-
» σιος Σταγειρίτης· τούτου λοιπὸν τὰ χειρόγραφα ἅπαν-
» τα, ἐν οἷς καὶ Λ ε ξ ι κ ὸ ν τ ῆ ς κ α θ ο μ ι λ ο υ μ ῆ
» ν η ς πρὸς τὴν ἀρχαίαν μετὰ παραλλήλων Γαλλικῶν
» λέξεων, ἐ π ε ξ ε ι ρ γ α σ μ ῆ ν ο ν πολυετεῖ πόνῳ καὶ
» ἐπιμελείᾳ, κ α τ ε κ ο μ ῖ σ θ η σ α ν αὐστηροτάτῃ δια-
» ταγῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς παιδείας. Τὰ μὲν λοιπὰ
» χειρόγραφα, Σκαρλάτε Βυζάντιε, εὐρίσκονται ἐν τοῖς
» ἀρχείοις τοῦ Ὑπουργείου, ἐντεθειμένα ἐν τινὶ σάκκῳ,
» τὸ δὲ Λεξικὸν, ἀφ' οὗ ἦλθε, Σκαρλάτε Βυζάντιε, εἰς
» τὰς τιμίας χεῖρας σου τοῦ διευθύνοντος τὰ τῆς παι-
» δείας ὑπὸ τὸν Κ. Σκινᾶν, τὸ προσέβαλε σ κ α ρ λ α-
» τ ῖ ν α καὶ ἀ π ε σ κ α ρ λ α τ ῖ σ θ η. Διεύθυνες, Σκαρ-
» λάτε Βυζάντιε, τὰ τῆς παιδείας ὑπὸ τὸν Κ. Σκινᾶν,
» καὶ ἐναντίον τοῦ ὅρκου τῆς ὑπηρεσίας, ἐναντίον τῆς

» τιμιότητος, ἐναντίον τῆς δικαιοσύνης, ΥΠΕΞΕΙΛΟΥ
« ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Ὑπουργείου τὸ χειρόγραφον Λε-
» ξικὸν τοῦ μακαρίτου Ἀθανασίου Σταγειρίτου, καὶ
» ΝΟΣΦΙΣΑΜΕΝΟΣ αὐτὸ ἐξέδωκας ὡς ἰδιὸν σου φι-
» λοπόννημα· ἀξιόλογος ὁ παρεληλακὼς βίος σου!»
(σελ. 79, 80 τοῦ Φυλλαδίου).

Κατηγοροῦμαι λοιπὸν διαρρήδην ὅτι τὸ ἀπὸ τῆς ἀρ-
χαίας εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν
Λεξικὸν μου εἶναι κλοπιμαῖον· ὅτι, ὑπεξελὼν
καὶ νοσφισάμενος τὸ λεξικὸν τοῦ μακαρίτου Ἀ-
θανασίου τοῦ Σταγειρίτου, ἀποθανόντος τῷ 1834, εὗρι-
σκόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ὑπουργείου τῆς παιδείας
καὶ εἰς τὰς χεῖρας ἐπομένως ἐμοῦ τοῦ διευθύνοντος τότε
τὰ τῆς παιδείας, ἐξέδωκα αὐτὸ ὡς ἰδιὸν μου φιλοπόννημα.
Ἰδού δὲ τί κατὰ τῶν ἐνόχων τηλικούτου ἐγκλήματος
ἀποφαίνεται ὁ Νόμος.

Ποινικὸς Νόμος.

Ἄρθρ. 379. Ἡ ὑπεξαίρεσις τιμωρεῖται μὲ εἰρ-
κτὴν 5) ἐὰν ἡ τιμὴ τοῦ ὑπεξαιρεθέντος πράγ-
ματος ὑπερβαίῃ τὰς τετρακοσίας δραχμάς.

Ἄρθρ. 391. Ὡς ἰδίως ἐπιβαρύνουσα αἰτία λογίζεται,
ἐὰν ἡ ὑπεξαίρεσις πραχθῇ 3) εἰς τὰς περιπτώ-
σεις περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρον 376, Ἀριθμ. 1. (Ἄρθρ.
376. Ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρύνουσα αἰτία θεωρεῖται, ἐὰν
ἡ κλοπὴ πραχθῇ — 1) εἰς πράγματα ἀνήκοντα
εἰς κατάστημα . . . διδακτικὸν ἢ φιλάνθρωπον· ἢ . . τε-
θειμένα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀρχῆς).

Ἄρθρ. 394. Ὅστις ἰδιοποιεῖται . . . πράγματα, τὰ
ὅποια διεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν, καθὼ δημόσιον ὑπάλλη-
λον, πρὸς φύλαξιν τιμωρεῖται . . μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν
ἡ . . τιμὴ τοῦ νοσφισθέντος ὑπερβαίῃ τὰς πεν-
τακοσίας δραχμάς.

Ἄρθρ. 395. Ὅστις γίνεται ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως πραγ-
μάτων, τὰ ὅποια δὲν τῷ ἐνεπιστεύθησαν μὲν χάριν τοῦ
δημοσίου χαρακτῆρός του, κατώρθωσεν ὅμως νὰ τὰ λά-
βῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του δυνάμει αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρός

του, τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρων 387 — 390 (δηλ. μὲ φυλάκισιν, ἐὰν τὸ ὑπεξαίρεθὲν ὑπερβαίνει τὴν τιμὴν τῶν εἴκοσι δραχμῶν· μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν . . . ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμὰς· μὲ πρόσκαιρα δεσμά . . . ἐὰν ὑπερβαίνει τὰς χιλίας δραχμὰς). Εἰς δὲ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς φυλάκισις μόνον καταγινώσκεται, ὁμοῦ μὲ τὴν ποινὴν ταύτην συνάπτεται καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολή. »

Ὡστε, ἐὰν ἀληθῶς ἀπεδεικνυόμην ὑπεξελὼν τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χειρόγραφα καὶ ὠφεληθεὶς ἀπ' αὐτῶν πρὸς σύνταξιν τοῦ Λεξικοῦ μου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐκέρδισα περὶ τὰς 8000 δραχμὰς, ἔμελλον 'ν' ἀπαχθῶ εἰς εἰρκτὴν, ἴσως ἐκεῖ νὰ ἐκπνεύσω, ἀφείς εἰς τὰ τέκνα μου, ὡς μόνην κληρονομίαν, ἀνεξίτηλον στίγμα κλοπῆς καὶ ὑπεξαιρέσεως δημοσίας περιουσίας, διαπεπιστευμένης εἰς ἐμὲ πρὸς φύλαξιν. Τοιαῦτα ἔμελλον εἶναι τὰ ποτελέσματα τῆς κατηγορίας· δεινὰ, καὶ πέρα δεινῶν· καὶ δικαίως· ἐπειδὴ τί χειρόν τοῦ κακουργοῦντος ἐπὶ πραγμάτων, ὧν διεπίστευσεν αὐτῷ τὴν φυλακὴν ἢ πολιτείαν, ἢ κοινὴν πάντων μήτηρ! Καὶ τοιαύτη ἦτον ἡ τοῦ κατηγοροῦ πρόθεσις, οὐδεὶς ὑπάρχει περὶ τούτου ὁ ἀμφιβάλλων. Ἄλλ' ὁ Νόμος, ὀρίζων χρόνον παραγραφῆς διὰ τὰ ἐγκλήματα, ἐστέρησε τὸν ἀγαθὸν τοῦτον ἄνθρωπον τῆς ἀπολαύσεως ταύτης· κρίμα, τῇ ἀληθείᾳ! Ὑπάρχει ὅμως ἄλλος Νόμος αἰώνιος, ὁ Νόμος τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης· καὶ δικαστήριον ἄλλο, τὸ τῆς δημοσίας γνώμης, στιγματίζον τοὺς ἐνόχους διὰ τοῦ καυτηρίου τῆς κοινῆς περιφρονήσεως· ἐνώπιον τούτου ἐκκαλῶ ἐγὼ τὴν δίκην, καὶ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τίθημι τὰ πειστήρια.

Λέγει λοιπὸν ὁ κατήγορός μου ὅτι τὸ Λεξικόν μου, τὸ ἀπὸ τῆς ἀπλῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, εἶνε καρπὸς ἀλλοτρίων πόνων, τῶν πόνων τοῦ μακαρίτου Ἀθανασίου τοῦ Σταγειρίτου, καὶ ὅτι τὰ τετράδια αὐτοῦ, ἐναποτεθειμένα ἐν κιβωτίοις, ὡς πολύτιμα κειμήλια, ὑπεξεῖλον αὐτὸς, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ μόνων ὠφεληθεὶς (διότι πῶς ἄλλως ἠδυνάμην ὁ ἀναλφάβητος ἐγώ;), συνέταξα τὸ Λεξικόν

μου. Πρὶν ἀποδείξω λοιπὸν, ὅτι τοῦτο, καὶ πρόθεσιν ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εἶχον τοιαύτην, ἦτο φυσικῶς ἀδύνατον, καὶ ἀποδείξω τοῦτο ψηλαφητῶς καὶ ἀναντιρρήτως, ἀνάγκη πᾶσα νὰ διηγηθῶ ἐν ὀλίγοις τὰ κατὰ τὸν Σταγειρίτην καὶ τὰ τετράδια αὐτοῦ, περὶ ὧν ὁ λόγος· διότι γνωρίζω ταῦτα καταλεπτῶς, ὡς διευθύνων ἔτι τότε τὸ γραφεῖον τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑκκλησιῶν καὶ τῆς δημοσ. ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ τούτου τότε γραφέντων εἶνε διὰ χειρός μου· ἐπειδὴ (εἰρήσθω δ' ὡς ἐν παρόδῳ, πρὸς ἀναίρεσιν ἄλλης, ἐπίσης ἰσχυρᾶς, τοῦ κατηγόρου ἐνστάσεως) ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τούτου ἔδεν εἶχε τότε ἀκόμην ὀριστικῶς διαιρεθῇ εἰς δύο τμήματα, καὶ ἐπομένως ὅ,τι ἐπράττετο ἐν ἑκατέρῳ τῶν τμημάτων, ἐπράττετο ἐκ συμφώνου καὶ κατὰ κοινὴν σύσκεψιν μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου φίλου καὶ συναδέλφου μου τότε Κυρίου Α. Ῥαγκαβῆ, ὡς καὶ συνεργαζομένων ἡμῶν ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ.

Καθ' ὃν καιρὸν ἡσχολούμην εἰς τοῦ, περὶ οὗ ὁ λόγος, Λεξικοῦ τὴν σύνταξιν, ἀκόμην' περὶ τὰ 1828 (διότι τὸ ἔργον μου τοῦτο εἶνε καρπὸς δεκαπέντε ὄλων ἐτῶν, καὶ προεσχεδιάσθη ἐν τῇ κατὰ τὴν Προῦσαν ὑπερορίῳ διαμονῇ μου), ἐδημοσιεύθη ἀγγελία τοῦ Σταγειρίτου περὶ ἐκδόσεως Λεξικοῦ τῆς αὐτῆς μετὰ τὸ ἰδικόν μου ὕλης, εἰ καὶ πληρέστερον, ὡς ἐκ τῶν συνεκδοθέντων τότε δειγμάτων αὐτοῦ εἰκάσαι. Ὁμολογῶ ὅτι ἐνάρκησα κατὰ πρῶτον, ἀναγνοὺς τὴν προκήρυξιν ταύτην, καὶ προεθέμην ἵνα καταλίπω τὸ ἔργον μου, ἢ ἵνα τῷ δώσω ἄλλην μορφήν, ὁκνῶν ἵνα συναγωνισθῶ, νέος καὶ ἄσημος ἐγὼ τότε, πρὸς ἀνταγωνιστὴν τηλικούτον, οἷον ἀνέπλαττον ἐν ἐμοὶ τὸν Σταγειρίτην, ὃν δὲν ἐγνώριζα, καὶ ἐπὶ ἔργου τετελεσμένου ἤδη, διὰ τοῦ ἐμοῦ, μόλις ἔτι ἐν σπαργάνοις· καὶ, ἐὰν ἔδεν παρητούμην τῷ 1831 τῆς ὑπηρεσίας, ἴσως τὸ πόνημα τοῦτο ἔμελλε ἵνα ἀπολεσθῇ. Εὐτυχῶς ὁμως (δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον), τὸ ἔργον τοῦ Σταγειρίτου ἔδεν ἐδημοσιεύετο, καὶ ἐγὼ, σχολάζων τότε καὶ φεύγων τὸν κατὰ τῶν Συνταγματικῶν λεγομένων διωγμὸν, ἐπανελάθον τὸ

ἔργον μου, καὶ τὸ ἐξεπόνησα. Τῇ δὲ 30 Ἰουνίου τοῦ 1834 ἀποθανὼν ἐν Ἀργεὶ ὁ Σταγειρίτης, ἐκλήρο-
δότησεν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, ἐν
οἷς καὶ τὰ χειρόγραφα του, τῷ Ὀρφανο-
τροφείῳ (σημειωτέα ἢ περίστασις αὕτη, ὡς ὑπαγο-
μένη εἰς τὸν §. 1 τοῦ Ἀρθροῦ 376 τοῦ Ποινικοῦ Νό-
μου). Τῇ δὲ 16 Ἀπριλίου τοῦ 1836 ἔφθασαν τὰ χει-
ρόγραφα ταῦτα εἰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ εἶ-
χον ἐπιβίβασθῇ ἐκ Ναυπλίας, ἐναυάγησε περὶ τὰς Σπέ-
τσας, καὶ μόλις ἐσώθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὀλίγα πράγ-
ματα, ἐν οἷς καὶ τὸ περιέχον αὐτὰ κιβώτιον. Καὶ τῷ
ὄντι ἡ περιέργειά μου ἦτον μεγίστη περὶ τῶν χειρογρά-
φων ἰδίως τοῦ Λεξικοῦ, τῶν ὁποίων ἐθαύμαζον τὴν μὴ
πω δημοσίευσιν, καὶ διὰ τοῦτο, ἅμα κατακομισθὲν, ἤνοι-
ξα τὸ κιβώτιον, παρόντων πολλῶν τοῦ Γραφείου ὑπαλ-
λήλων, καὶ τὸ βλέμμα μου ἀνεζήτησε λίχνον τὸ πολύ-
τιμον χειρόγραφον· ἀλλὰ ἄνθρακες ὁ θησαυ-
ρός! ἀντὶ Λεξικοῦ συμπεπληρωμένου καὶ ἐτοίμου πρὸς
ἐκδόσιν, καθὼς ἀνηγγέλλετο, καὶ ὁποῖον ἐφантаζόμην
αὐτὸ ἐγὼ, τί εὖρομεν οἱ περιστῶτες, ὅλοι περίεργοι;
ἀσυνάρτητά τινα τετράδια, μόλις λέξεις τινὰς περιέχον-
τα, φύρδην μίγδην ἐρρίμμενας, καὶ ταύτας, ἂν ὁδὲν ἀπα-
τῶμαι, οὔτε τοῦ ἡμίσεως ἀλφαβήτου, καὶ τοῦτο ἦ-
τον τὸ Λεξικόν!!! Ἠπόρησα, ἠλέησα τὴν ἀνθρωπίνην
ἀδυναμίαν, καὶ παραγγείλας ἵνα κλεισθῶσι τὰ πάντα, ὅ-
που καὶ προτοῦ κατέκειντο, οὔτ' ἐφρόντισα πλέον περὶ
αὐτῶν, ὡς παραιτηθεὶς μετὰ πεντήκοντα ἀκριβῶς ἡμέ-
ρας.

Ἄλλ' ἐμπορεῖ τις ἵνα ὑποκρούσῃ, καὶ τὸ βούλευμα
τοιαύτην τινὰ ὑπενδίδωσιν ὑπόνοιαν, ὅτι, καὶ οὕτως ἔχον-
τα τὰ χειρόγραφα ταῦτα, ἠδύναντο, ὅπωςδὴποτε, ἵνα μοὶ
χρησιμεύσωσιν. Ἀλλὰ (καὶ τοῦτο εἶνε τὸ θαυμαστότε-
ρον, καὶ ἀποδείκνυσι τὴν ἀπόνοιαν τοῦ συκοφάντου, καὶ
μηδενίζει πᾶν ὑπονοίας ἔχνος :) ταῦτα πάντα ἐγίνοντο
περὶ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1836· τὸ δὲ Λεξικόν μου ἦτον
συντεταγμένον μὲν καὶ πρὸς ἐκδόσιν ἐτοιμον πρὸ τρι-

ὧν ἐτῶν, ἐκδεδομένον δὲ πρὸ δεκατεσσάρων ὅ-
λων μηνῶν. Τί ὄνομα πρέπει 'να δοθῇ εἰς τοιαύτην
πρᾶξιν; ὥς ἀποφασίσῃ τὸ Κοινόν, ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τού-
των ἀπάντων δι' ἐπισήμων ἐγγράφων τὰς ἀποδείξεις:

'Αρ. Πρ. 3897

'Αρ. Διεκ. 2374

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. Βασιλι-
κὴν Γραμματεῖαν τῆς ἐπικρατείας.

Ἐν Ναυπλίῳ

τὴν 2 Αὐγ.

1834.

Ὁ Νομάρχης Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

» Τὴν 30 τοῦ προπαρελθόντος Ἰουνίου ὁ Ἀθανάσιος
» Σταγειρίτης, γνωστὸς εἰς ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος
» πρὸ χρόνων διὰ τὰ συγγράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν
» παιδείαν 'του, ἐτελεύτησεν εἰς Ἄργος ὕστερον ἀπὸ
» πολυήμερον ἀσθένειαν . . . Ἡ Νομαρχία ἐφρόντισε διὰ
» τοῦ Ἐπαρχείου νὰ καταγραφῇ ἐνώπιον . . . μαρτύρων
» ἡ εὐρεθεῖσα περιουσία του καὶ ν' ἀσφαλισθῇ. Ἀντίγρα-
» φα τῶν καταλόγων τῆς καταγραφῆς ταύτης . . διευθύ-
» νονται πρὸς τὴν Βασιλικὴν ταύτην Γραμματεῖαν . . .
» Ὁ μακαρίτης οὗτος ἐτελεύτησεν ἄνευ τακτικῆς ἐπισή-
» μου καὶ ἐμμαρτύρου διαθήκης. Εὐρέθη μόλα ταῦτα εἰς
» τὸ κιβώτιόν του ἐν χαρτίον, εἰς τὸ ὁποῖον περιείχετο ἡ
» τελευταία θέλησις τοῦ μακαρίτου, διαλαμβάνον ὡς ἐφε-
» ξῆς. » Διαθήκη. « « Μετὰ τὸν θάνατόν μου ἡ περιουσία
» μου μένει κληρονομία τοῦ Ὀρφανοτροφείου, μόνον τὰ
» χειρόγραφα μου νὰ μὴν ἀμεληθοῦν. Ἀθανάσιος Σταγει-
» ρίτης. Ἰουνίου 24. 1844. «

» Φαίνεται δὲ, ὅτι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ μακαρίτης ἔγρα-
» φε τὴν ἀπλὴν καὶ δίστιχον ταύτην διαθήκην του, καί
» τοι εὐρισκόμενος εἰς δεινὴν κατάστασιν, ὡς ἀπὸ τὴν ἐ-
» σφαλμένην χρονολογίαν φαίνεται, μόλα ταῦτα ἐσημείω-
» σεν ἰδιοχείρως μὲ δύο λέξεις τὴν τελευταίαν του
» θέλησιν, ἥτις ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ ἱερὰ καὶ ἀπαρα-
» βίαστος . . . » Ὁ Νομάρχης Φ. Κ. Μαῦρος.

Αρ. Πρ. 4829

1660

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν κτλ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τὸν Νομάρχην Ἀργολ. καὶ Κορινθίας.

» Ὁ μακαρίτης Α. Σταγειρίτης εἶχε προκηρύξει τῷ
 » 1828 ἔτει τὴν ἔκδοσιν ἐνὸς Φιλολογικοῦ Λεξικοῦ
 » τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς διαλέκτου ἐν παραθέσει πρὸς
 » τὴν ἀρχαίαν, μὲ πολλὰς ἐτυμολογικάς καὶ ἱστορικάς
 » παρατηρήσεις, εἰς τὸ ὅποιον εἶχε μάλιστα συνδράμη
 » τότε δι' ὅποσα δὴποτε σώματα καὶ ἡ τότε Κυβέρνησις.
 » Τοῦ πονήματος τούτου, τὸ ὅποιον ὁρᾷ ἐφάνη μέχρι
 » τοῦδε ἐκδοσθέν, ὁρᾷ βλέπομεν ἀναφερόμενα τὰ χει-
 » ρόγραφα εἰς τὸν ὅποιον ἡμᾶς διεύθυνε κατάλογον τῶν
 » βιβλίων τοῦ ἀποθανόντος τοῦ Νομαρχεῖον. Προσκαλεῖ-
 » ται ἐπομένως ἵνα ἐξετάσῃ περὶ τούτου . . καὶ ἵνα ἡμᾶς
 » πληροφορήσῃ ὅσον τάχιον, διὰ ἵνα προλάβωμεν ἐνδε-
 » χομένην τινὰ ὑφαίρεσιν τῶν χειρογράφων τοῦ ἀξιολό-
 » γου τούτου πονήματος.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 11 Αὐγ. 1834.

Ὁ Γραμματεὺς

I. ΡΙΖΟΣ.

Ἀρ. Πρ. 4352

Ἀρ. Διεκ. 2649

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν κτλ. Βασιλικὴν

Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Ἐν Ναυπλίῳ

τὴν 28 Αὐγ.
1834.

Ὁ Νομάρχης Ἀργολ. καὶ Κορινθίας.

» Καθ' ὅς πληροφορίας ἔλαβον ἀπὸ τὸν Ἐπαρχον
 » Ἀργους, τὸ μνημονευόμενον εἰς τὴν ἀπὸ 11 τοῦ φθί-
 » νοντος διαταγὴν τῆς Βασιλικῆς ταύτης Γραμματείας
 » Λεξικὸν τοῦ ἀποθανόντος Σταγειρίτου σώζεται, εὐρι-
 » σκόμενον μεταξὺ τῶν ἀνακατωμένων καὶ ἀσυρράπτων
 » χειρογράφων βιβλίων του, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται
 » μνεία εἰς τὸν διευθυνθέντα πρὸς τὴν Γραμματείαν κα-

» τάλογον Τὸ ἐπαρχεῖον Ἄργους δὲν ἀνέφερε
 » διακεκριμένως αὐτὰ τὰ βιβλία εἰς τὸν κατάλογον, δι-
 » ὅτι ἦσαν εἰς τοιαύτην ἀκαταστασίαν, συμπεριέλαβεν
 » ὅμως αὐτὰ μὲ τὴν γενικὴν ἔννοιαν εἰς τὸ : » εὐρί-
 » σκονται καὶ διάφορα χειρόγραφα κλπ.

Ὁ Νομάρχης

Φρ. Κ. ΜΑΥΡΟΣ.

Ἀρ. Πρ. 5108

1814

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. κλπ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τὸν Νομάρχην Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

» Εὐχαρίστως ἐπληροφορήθημεν ἐκ τῆς ἀπὸ 28 τοῦ
 » παρελθόντος ἀναφορᾶς τοῦ Νομαρχείου ὅτι τὸ Λε-
 » ξικὸν τοῦ μακαρίτου Σταγειρίτου εὐρίσκεται μεταξὺ
 » τῶν ἀνακατωμένων καὶ ἀσυρράπτων χειρογράφων ἑαυτοῦ.
 » Τὸ πόνημα τοῦτο, καθὼς καὶ . . . ὅλα τὰ λοιπὰ χει-
 » ρόγραφα ἑαυτοῦ, προσκαλεῖται τὸ Νομαρχεῖον ἵνα ἀσφα-
 » λίσῃ μὲ τὴν μεγαλητέραν προσοχὴν εἰς μέρος ἀκίν-
 » δυνον καὶ μὴ ὑποκείμενον εἰς ὑγρασίαν, ἄχρις οὗτοῦ ἀ-
 » ποφασισθῇ πῶς θέλουν διαταχθῇ τὰ πράγματα τοῦ ἀπο-
 » θανόντος.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1834.

Ὁ Γραμματεὺς

Ι. ΡΙΖΟΣ.

Ἀρ. Πρ. 8132

685

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. κλπ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τὸν Νομάρχην Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

» Διευθύνεται πρὸς τὸ Νομαρχεῖον ἐμπερίκλειστος ἡ
 » ἰδιόγραφος διαθήκη τοῦ μακαρίτου Α. Σταγειρίτου, τὴν
 » ὁποίαν, ἀφ' οὗ διὰ τῶν εὐρεθέντων τριῶν μαρτύρων
 » ἀναγνωρισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἀνήκοντος Δικαστηρίου, προσ-
 » καλεῖται ἵνα ἐνεργήσῃ, παραλαμβάνον καὶ διευθύνον
 » πρὸς τὴν Γραμματείαν ταύτην ὅλα τὰ χρήματα, ἔγ-
 » γραφα καὶ χειρόγραφα τοῦ διαθεμένου, τὰ δὲ βιβλία

» παραδίδον με κατάλογον εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ αὐτό-
 » θι Ὀρφανοτροφείου . . .
 Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαρτίου 1835.

Ὁ Γραμματεὺς
 Ι. ΡΙΖΟΣ.

Ἀρ. Πρ .4318
 488

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. κλπ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας.
 Πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

» Ὅλα, χωρὶς ἐξαίρεσιν, τὰ χειρόγραφα τοῦ μακαρί-
 » του Σταγειρίτου, ἰδίως δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ εἰς τὸ ἀρ-
 » χαῖον Ἑλληνικὸν Λεξικὸν, θέλετε ἀποστείλῃ με τὴν
 » ἀσφαλεστέραν τυχοῦσαν εὐκαιρίαν, ἐσφραγισμένα καὶ
 » καλῶς τυλιγμένα ἢ ἐναποτεθειμένα εἰς κιβώτιον, πρὸς
 » τὴν Γραμματείαν ταύτην
 Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1836.

Ὁ Γραμματεὺς
 Ι. ΡΙΖΟΣ.

Ἀρ. 39.

Μαρτ. 21 1836 Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. καὶ τῆς δη-
 Ἐν Ναυπλίῳ. μοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμμα-
 τείαν τοῦ Κράτους.

» Ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Γραμματείαν ταύτην με-
 » τὰ τσερνίκι τοῦ ναυκλήρου Ἀναστασίου Σωτήρου Σπε-
 » τζιώτου ὅλα χωρὶς ἐξαίρεσιν τὰ χειρόγραφα τοῦ μα-
 » καρίτου Ἀθανασίου Σταγειρίτου τυλιγμένα καὶ ἐσφρα-
 » γισμένα εἰς ἓν κιβώτιον, ἥτοι τὸ ἀπὸ ἀπλοῦν εἰς τὸ
 » ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν Λεξικὸν του, καὶ τὰ λοιπὰ ὅλα
 » κατὰ καὶ τὴν σημείωσιν αὐτῶν εἰς μίαν του βίβλον ἐ-
 » πικαλουμένην Βίβλος ὑπομνημάτων Α. Σταγειρίτου,
 » εἰσχωρηθεῖσαν καὶ αὐτὴν εἰς τὸ αὐτὸ Κιβώτιον

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου
 Δ. ΓΟΥΖΕΛΗΣ.

Ἀρ. 52

Ἀπρ. 8: 1836 Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. καὶ τῆς δη-
 Ἐν Ναυπλίῳ. μοσίου Ἐκπαιδεύσεως Β. Γραμμα-
 τείαν τοῦ Κράτους.

» Χθὲς ἀφ' οὗ ἡμῖν σχεδὸν βέβαιος ὅτι τὸ ἀποσταλὲν

» πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν Γραμματεῖαν ταύτην τοῦ μακαρί-
 » του Ἀθανασίου Σταγειρίτου κιβώτιον ἔφθασεν ἤδη αὐ-
 » τοῦ, ἐξαίφνης ἔμαθον καὶ βλέπω νὰ τὸ ἐπιστρέψωσι
 » ὀπίσω ἀπὸ τὰς Σπέτζας διὰ τὸ νὰ ὑπέφερε τὸ πλοῖον
 » πολλὴν τριχυμίαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὥστε ἐναυάγησε,
 » καὶ μόλις ἐσώθησαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὀλίγα τῶν τινὰ
 » πράγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς καὶ τὸ κιβώτιον τοῦτο. Τύ-
 » χη δὲ καλῇ, καὶ καλῇ ὑπακοῇ... δὲν ἔπαθε τίποτε
 » κακὸν ἔσωθεν, εἰ καὶ ἐβρέχετο ἀρκετὰς ὥρας εἰς τὴν
 » θάλασσαν. Μὲ πρώτην λοιπὸν εὐκαιρίαν τὸ ἀναπέμπω
 » μὲ ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ ὅσα ἄλλα ἔγγραφα διάφορα
 » τοῦ ἀποθανόντος.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὁρφανοτροφείου

Δ. ΓΟΥΖΕΛΗΣ.

Ἀρ. 55.

Ἀπρλ. 9. 1836 Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς δη-
 » Ἐν Ναυπλίῳ μοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμμα-
 » τείαν τοῦ Κράτους.

» Ἐξαποστέλλεται μὲ τὸν ἴδιον πλοίαρχον Ἀθανάσιον
 » Σωτήρου Σπετζιώτην εἰς τὸ τζερνίκι τοῦ ἐκ νέου τὸ
 » κιβώτιον τοῦ μακαρίτου Ἀθανασίου Σταγειρίτου μὲ
 » ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα τοῦ κλπ. κατὰ καὶ
 » τὸν ἐπιστρεφόμενον ἐσώκλειστον κατάλογον.....

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὁρφανοτροφείου

Δ. ΓΟΥΖΕΛΗΣ.

Ἀριθ. Δ. 912.

» Διευθύνεται πρὸς τὸν Ἐφορον τῆς δημοσίου Βιβλιοθή-
 » κης, διὰ νὰ παραλάβῃ καὶ ἀποθέσῃ εἰς αὐτὴν τὰ ἐνδια-
 » λαμβανόμενα βιβλία τοῦ μακαρίτου Σταγειρίτου. Τὰ χει-
 » ρόγραφα τοῦ μένου πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὴν Γραμματεῖαν.
 » Θέλει μᾶς ἐπιστραφῇ ἢ παροῦσα μὲ τὴν δήλωσιν τῆς
 » παραλαβῆς. »

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἀπριλίου 1836.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
 I. ΡΙΖΟΣ.

» Ἀριθ. 10854. ἐπὶ τῆς ἀπὸ 18 Φεβρ. 1834 ἀνα-
 » ροῆς τοῦ Σ. Βυζαντίου πρὸς τὴν Ἀντιβασιλείαν.

» Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησι. κλπ. Γραμματείαν, εἰ-
 » δοποιουμένην ὅτι ἐπικυροῦμεν τὴν κατὰ τὴν 13 Δεκ.
 » 1832 γενομένην συνδρομὴν δι' ἑκατὸν ἀντίτυπα, καὶ
 » θέλομεν ἐν καιρῷ διατάξῃ τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ
 » πληρώσῃ τὴν τιμὴν αὐτῆς. Εἰς τὸν συγγραφέα χορη-
 » γοῦμεν διὰ 30 ἔτη προνόμιον κατὰ πάσης μετατυπώ-
 » σεως, τιμωρητέας διὰ τῆς εἰς τὸν Ποινικὸν Νόμον,
 » ἄρθρ. 432, ὠρισμένης ποινῆς. Εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλη-
 » κλπ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας ἀνατίθεται ἡ ἐκ-
 » τέλεσις καὶ διὰ τῆς Βασιλικῆς ἐφημερίδος δημοσίευσις
 » τοῦ δευτέρου μέρους (παραγράφου) τῆς παρούσης ἡμῶν
 » ἀποφάσεως.

» Ἐν Ναυπλίᾳ τῇ 8 (20) Φεβρ. 1834.

ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΥΔΕΚ.

» Ἀριθ. 24250. Ο Θ Ω Ν κτλπ.

» Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 12 (24) Ἀπριλ. ἐκθέσεως
 » δίδεται ἡ ἄδεια εἰς τὴν Γραμματείαν νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν
 » Κ. Σκαρλάτον Δ. Βυζάντιον τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς συν-
 » δρομῆς διὰ τὰ 100 σώματα τοῦ Λεξικοῦ του, συμπο-
 » σούμενον εἰς 837 δραχ., ἐπιφυλαττομένου τοῦ λογι-
 » στικοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἀναθεωρήσεως. Πρὸς τὸ παρὸν
 » θέλει δοθῇ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον εἰς ἑκάστην τάξιν τῶν
 » Γυμνασίων καὶ ἐλλ. Σχολείων, τὰ δὲ λοιπὰ θέλουν ἐν-
 » ἀποτεθῇ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην.

» Ἀθήνησι τῇ 18 (30) Ἀπριλ. 1835.

» Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

» ἡ Ἀντιβασιλεία

ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΥΔΕΚ.

» Ἐκ τῶν ἐπισήμων τούτων ἐγγράφων ἀποδείκνυται
 ἄρα ὅτι ὁ μὲν Σταγειρίτης ἀπέθανε τῷ 1834, τὰ δὲ χει-
 ρόγραφα αὐτοῦ ἔφθασαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῇ 16 Ἀ-
 πριλίου τοῦ 1836, τὸ δὲ Λεξικόν μου ἦτον ἤδη πρὸς
 ἑκδοσιν ἑτοιμον πρὶν τῶν 13 Δεκεμβρίου 1832, ὅτε
 συνέδραμε πρὸς ἑκδοσιν αὐτοῦ ἡ Κυβέρνησις δι' ἑκατὸν
 ἀντιτύπων, ἅπερ, ἐπικυρώσασα τὴν συνδρομὴν καὶ ἡ Ἀντι-

βασίλεια, διέταξε 'να παρακατατεθῶσιν, ἤδη ἐκδοθέντα, εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην τῇ 18 Ἀπριλίου 1835.

Ἰδού ἤδη, ἐξ ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας, καὶ ἕτεραι ἀποδείξεις, ὅτι τοῦ Λεξικοῦ μου τούτου τὰ μὲν πρῶτα φυλλάδια, ἐκδεδομένα πολὺ πρὶν καὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἦσαν ἔκτοτε εἰς χεῖρας πολλῶν, καὶ τούτων οὐ τῶν ἀκατονομαστοτάτων· τὰ δὲ χειρόγραφα αὐτοῦ, ὑπ' ὄψιν αὐτῶν ἀκόμῃ ἀρχήτερα.

» Ἐκ Σύρας τὴν 22 Μαρτίου (3 Ἀπριλίου) 1834.

» Περισπούδαστε Κύριέ μου,

» Τὴν πολὺτιμον ἐπιστολήν σας ἔλαβα, ὅταν διέτρι-
» βα εἰς Νάξον. Ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ ὡς τὴν σήμε-
» ρον ἀναβολὴ τῆς ἀπαντήσεώς μου. Τὰ πεμφθέντα φύλ-
» λα τοῦ Λεξικοῦ σας παρετήρησα, καὶ μ' ἐφάνησαν ὅ-
» νυχες τοῦ λέοντος. Τὸ πόνημα, χωρὶς ὑπερβολὴν,
» εἶναι μεγάλου λόγου ἄξιον· καὶ, ἐὰν μὲ συγχωρῇται
» νὰ ἐκφέρω τὴν γνώμην μου, εἶναι μοναδικὸν εἰς τὸ
» εἶδός του, καὶ θέλει εἶναι χρησιμώτατον διὰ τὰ σχο-
» λεία. Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι εἶναι ἐπιδεκτικὸν τελειοποιή-
» σεως· ἀλλ' ὅταν προβάλλῃ τις τὸν λόγον τοῦτον, κα-
» νέν πρᾶγμα δὲν τελειοποιεῖται. Παρετήρησα ὅτι τὰς ἐκ
» τῆς συνηθείας παρεφθαρμένας καὶ λελωθημένας λέξεις
» δὲν τὰς διορθώνετε ὅλας, καθὼς διορθώσατε π. χ. τὸ
» Ἀ λ λ ο ί μ ο ν ο ν. Εἶναι ὀρθὴ τάχα ἡ παρατήρησίς μου,
» ἢ ἔχω λάθος; Καὶ πάλιν λέγω, ὅτι τὸ πόνημά σας εἶ-
» ναι τόσον πολυτιμότερον, ὅσον τοιοῦτον δὲν ὑπάρχει·
» ἔχει πολλὰ καὶ ὠφέλιμα πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια δὲν
» πλουτεῖ Λεξικὸν ἄλλο εἰς τὴν γλῶσσάν μας. Τὰ αὐ-
» τὰ σὰς εἶπα καὶ πέρυσιν, καὶ σὰς ἐξέφρασα
» πόσον εὐχομαι 'να ἴδω ἐκδεδομένον τὸ Λεξικόν σας
» κτλ. . . . Δέχθητε καλοκαγάθως τὰς θεβαιώσεις τῆς
» ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου, Κύριέ μου, »

» Δοῦλός Σας ταπεινότατος I. ΡΙΖΟΣ. «

» Χαίρειν πολλὰ Σκαρλάτον τὸν Βυζάντιον Κωνσταν-
» τῖνος ὁ Οἰκονόμος. » Ἐλαβον τὸ σοφόν σου Λεξικὸν
» μετὰ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ σοι χάριτας ὡμολόγησα καὶ
» νῦν ὁμολογῶ διὰ τὸ δῶρον, καὶ τὴν σύνταξιν ἐπήνεσα

» τοῦ βιβλίου, τὴν Ὀμηρικὴν ἐπιφώνησιν ἐπειπών. Εὐγε!
 » » Βάλλ' οὕτως· αἶ κεν τι φόως Ἑλλησι γένοιο.« Εὐδαι-
 » μονείης, ἄριστε ἀνδρῶν, διὰ τοὺς κοινωφελεῖς σου κό-
 » πους· ἔντεινε δὲ καὶ τοῦ λοιποῦ καὶ κατευοδοῦ προμα-
 » χῶν ὑπὲρ τῶν λόγων κινδυνευόντων, καὶ τοὺς νέους,
 » ὅση δύναμις, εἰς αὐτοὺς ὀδηγῶν. Βλέπεις, ὦ φίλε, πό-
 » στον καθ' ἡμᾶς παρημελήθησαν αἱ Ὀλυμπιάδες Μοῦσαι·
 » καὶ ποῖον Αὐγείου φορυτὸν ἡμιμαθῶν τινῶν ἡμιελλή-
 » νων κάλαμοι μετοχετεύοντες ἀπὸ ξένων γλωσσῶν ἐπι-
 » σωρεύουσι καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνήν, δια-
 » φθείροντες τὰς Μοῦσας! . . . Εἰς τοιαύτην Βαβυλωνίαν
 » σύγχυσιν καὶ φρενῶν καὶ φωνῶν περιπλανωμένης ἐμ-
 » βροντήτου τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, στεντόρειός τις
 » σάλπιγξ ἐπεφάνη τὸ καλὸν σου Λεξικόν, ἣτις ἐπιστα-
 » μένως (καθὼς καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη) ἀνακαλεῖ τοὺς
 » νέους εἰς ἀνάκτησιν τῆς πατρῴας παιδείας καὶ τοῦ πη-
 » γάζοντος ἀεννάως ἐξ αὐτῆς οὐρανίου φωτός. Διὰ ταῦτα
 » παντὸς ἄξιον ἐπαίνου σε νομίζω, πολυτίμητε Σκαρλάτε,
 » καὶ χαίρων πρὸς πάντας ἀνακηρύττω, καὶ ταῖς ἐμαῖς
 » εὐλογίαις σε καταστέφω (εἴ τις καὶ γὰρ ποτὲ καθ' Ἑλ-
 » λάδα περὶ τοὺς λόγους ἐδόκουν εἶναι), καὶ ἐπεύχομαι
 » δὲ ὁλοθύμως, ἵνα καὶ ἄλλους πολλοὺς ἔχῃς ὁπαδοὺς
 » καὶ συνεργοὺς πρὸς ἀναψιν τῆς σωτηρίου πυρᾶς, τῆς
 » μόλις πρώην ἀναλαμψάσης καὶ νῦν πάλιν μαρανθείσης
 » Ἑλληνικῆς σοφίας κτλ. . . . Τῇ λ'. Ἀπριλίου, αὐλὴ,
 » ἐκ Ναυπλίας εἰς Ἀθήνας.

» Εὐγενέστατε Κύριε! » Πρὸ καιροῦ ἔλαβα τὴν ἀπὸ
 » 6 τοῦ παρελθόντος ἐπιστολήν σας, καὶ τὴν περικλει-
 » ομένην ἀ. κόλλαν τοῦ τυπονομένου Λεξικοῦ σας. Μὲ
 » συμπαθεῖτε, ἂν δὲν ἀπῆντησα ταχύτερα, διὰ τὰς παρ-
 » εμπεσούσας ἐξετάσεις καὶ τὴν μετὰ ταύτας διάταξιν
 » τῶν τάξεων τοῦ σχολείου. Δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐπαινέσω
 » ἀξίως τὸν ζῆλον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπεχειρίσθητε σύντα-
 » ξιν Λεξικοῦ τῆς γλώσσης μας, τοῦ ὁποίου τὴν ἔλλει-
 » ψιν ὅλοι ἡσθανόμεθα, πλὴν κανένας δὲν ἀνελάμβανε τὸν
 » κόπον τῆς θεραπείας, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ πολυμαθέστα-
 » τος Γεροκοραῆς ὅχι μόνον ὀδηγίας σοφᾶς ἔγραψεν εἰς

» τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὕλην ἄφθονον ἐκοινοποίησε δι' αὐτό.
 » Ζητεῖτε συμβουλὰς εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν μὴ ὀρθῶν.
 » ἀλλ' ὀρθότερα νὰ βουλευθῇ περὶ τούτου δὲν δύναται ἄλ-
 » λος, εἰμὴ ὅστις συνέλαβε τὸν σκοπὸν, ἐμελέτησε τὰς
 » πηγὰς, ἐσύναξε τὴν ὕλην, καὶ τὴν ἐμόρφωσε. Τοῦτο λέ-
 » γουσι καὶ οἱ συνδιδάσκαλοι, ὅσων ἡ γλῶσσα εἶνε τὸ
 » σπούδασμα. Δίχως καμμίαν μεταβολὴν λοιπὸν ἄς ἐξακο-
 » λουθῇ νὰ τυπώνεται, καθὼς ἤρχισε . . . διὰ δὲ τὰς ἐφεξῆς
 » ἐκδόσεις, ὅσας ζήσετε νὰ κάμετε, εἰμπορεῖτε βέβαια
 » νὰ τελειοποιήσετε τὸ πόνημα, ἐὰν, κατὰ τὴν γνώμην
 » μου, φροντίσετε 1, 2, 3, 4 κτλ. . . . Αἰσθάνομαι πόσον
 » δυσκατόρθωτον εἶνε τοιοῦτον πόνημα, καὶ ἀπαυδῶ συλ-
 » λογιζόμενος τὴν σπάνιν τῶν βοηθημάτων· ἀλλὰ διὰ
 » τοῦτο δὲν ἀπελπίζομαι, ὅτι, ἐὰν δὲν τὸ κατορθώσῃ
 » ὁ πρῶτος ἐπιχειρήσας, . . . θὰ προοδοποιήσῃ ἐξάπαν-
 » τος τὴν τελείωσιν αὐτοῦ. Ταῦτα ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀξι-
 » ὅτιμον πρότασίν σας, εὐχομαι νὰ ἐγκαρτερήσετε εἰς τὴν
 » ἐκπεραίωσιν τοῦ ὠφελιμωτάτου ἐπιχειρήματός σας, καὶ
 » παρακαλῶ νὰ χαρίσετε καὶ εἰς τὴν πτωχὴν μας βιβλιοθή-
 » κην 1—2 σώματα. Ὑγιαίνετε. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ.

Τὴν 22 Μαρτίου 1834. ἐξ Αἰγίνης.

» Ἀσπάζομαί σου φάεα καλὰ. » Καὶ τὸ ἐλλόγιμον
 » γράμμα σου ἔλαβον, καὶ τὸ πολύτιμον πόνημά σου. Δι-
 » ἤλθον δὲ ἀμφοτέρω, τὸ μὲν γράμμα πολλάκις, ἐν ᾧ
 » φαίνεται ἡ πρὸς ἐμὲ εἰλικρίνεια· τὸ δὲ βιβλίον φυλλο-
 » λογήσας, ὡς ἐν στενῷ, κατὰ μέρος, ἐν ᾧ φαίνεται ἡ
 » σοφία καὶ πολυμαθία. Ἀξίον λοιπὸν τὸ δῶρον, καί μοι,
 » διὰ φιλίαν πεμφθὲν, καὶ τῷ γένει παντὶ, διὰ πενίαν
 » παρὰ σοῦ συγγραφέν (1). Νῦν δὲ ἐτελείωσε τὸ
 » χαρτὶ, καὶ μὲ βιάζει νὰ εἴπω καὶ ἐγὼ ἁ σ κ α ν δ α λ ι -
 » σ τ ῖ. Ἐγραψα ἐλάττω μὲν, ὣν ἡβουλόμεν, πλείω δ' ὧν
 » ἡδυνάμην. Τῇ 23 Ἀπριλίου 1835 ἐν Αἰγίνῃ.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΔΟΥΚΑΣ.

(1) Ὁλόκληρον τὴν τιμαλφὴν ἐμοὶ ἐπιστολὴν ταύτην, ὡς καὶ ἄλλας τοῦ
 ἀεισεβάστου γέροντος διδασκάλου πρὸς ἐμὲ, ἐλπίζω νὰ δημοσιεύσω ἐν και-
 Ͼ μετὰ τῶν Προλεγόμενων τῆς ὑπὸ τὰ πιεστήρια ἤδη εὕρισκομένης δευτέ-
 ρας ἐκδόσεως τοῦ αὐτοῦ Λεξικοῦ μου.

Πλειότερα τούτων εἶνε περιττά. Τὸ κοινὸν εἶνε ὁ ἀνώτατος ὅλων δικαστῆς, καὶ ἰδίως τῶν ἀγωνιζομένων ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ τῆς δημοσιότητος. Ὀλίγα ὅμως τινὰ, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ, θέλουσιν ὁδηγήσει τὴν κρίσιν αὐτοῦ, καὶ κατ' οὐδὲν ἴσως παραβλάψῃ καὶ τὴν φιλολογίαν ἡμᾶς· διότι φιλολογικὸς ἀπ' ἀρχῆς ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος, καὶ, ἐὰν ὁδὸν ἐξέκλινεν ἐπὶ τὸ καπηλικώτερον, ἤθελεν ἔχει οὐκ ὀλίγον τὸ διαφέρον.

Τί ἐλέχθη, φέρ' εἰπεῖν, κατ' ἀρχάς, καὶ περὶ τίνος ἦτον ὁ λόγος; ὅτι ἡ Ἀναχωχὴ ὁδὸν εἶν' ἐκ τοῦ Ἀχω = Ἀκάχημι, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἀνέχω, καὶ ἀπεδείχθη τοῦτο ἀναντιρρήτως, ἐκ τοῦ ἀναλόγου Καταχώχιμος· ἀπεδείχθη ἐπίσης διὰ μυρίων παραδειγμάτων ὅτι ὁ κανὼν περὶ τῶν συνθέτων ἐκ τοῦ Δισ καὶ Τρισ, εἶν' ἀνύπαρκτος· ἀπεδείχθη ἐπίσης πότε καὶ πῶς τονίζεται τὸ φιλόλογος· ἐρρέθη ὅτι τὸ Ῥύσιον πούποτε δὲν ὑπάρχει, καὶ ἐν τῇ Βυζαντίδι, ὅπου καὶ μόνον εὐρίσκεται, εἶν' ἀνάγνωσις ἐσφαλμένη ἀντὶ Ῥήγιον, καὶ Ῥήγιον εἶνε ὁ σήμερον Τσεκμετζές· καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀθῶα, ἀπλᾶ, συζητήσιμα, εὐαπόδεικτα. Ἐἴχεν τις ἂν ἀντιτάξῃ ἄλλα, κανονικώτερα, λογικώτερα καὶ σαφέστερα; τί ἐκώλυε; καὶ ἡ νεολαία τί περιμένει ἄλλο, παρὰ ἵνα μάθῃ τὸ ἀληθές. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου, τί ἀντετάχθη; ὅτι οἱ Φαναριῶται εἶναι Φενεργκιόται = Εὐρύπρωκτοι (σελ. 70, 95 τοῦ λιβέλλου)· ὅτι τὸ Σκαρλάτος ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ Τσαρλατάνος (σελ. 78, 79)· ὅτι ὁ μὲν Ψύλλας εἶνε φερωνύμως ἀπατεῶν (chartatan) καὶ Βαλλωματᾶς (σελ. 92, 93)· ὁ δὲ Ἀργυρόπουλος πίθηκος φενακίτης (σελ. 113)· ὁ Ἀσώπιος Σιμιτσῆς (σελ. 76), Πρωταγύρτης, Παλιάτσος κτλ. κτλ. κτλ., ὁ Κοκκῶνης παραχάρακτης (σελ. 34), ὁ Λεόντιος τρελλὸς (σελ. 28), ἡ Κυρία Σ. Μάνου λουκαντιέρα (σελ. 33), ὁ Ῥαγκαβῆς τζουτζές (σελ. 49), οἱ δὲ περὶ τὸν Παπασλιώτην καὶ Βερναρδάκην κίναιδοι (σελ. 76, 86), ὅλα σεμνὰ καὶ ἄξια διδασκάλου τῆς νεολαίας!! Περὶ δὲ τοῦ κανόνος; . . . οὐδὲ γρῦ.

Ἐτυμολόγησα ἐγὼ (ἀνοήτως, τί γὰρ ἄλλο;) τὸ Ἀγ-

γούριον ἐκ τοῦ Ἄωρον, καὶ τὸ Κοινὸν παρεδέχθη τὴν ἐμὴν ἀνόητον ἐτυμολογίαν, καὶ, ἐπειδὴ εὐφυῶς ἐρωτῶμαι, μήπως καὶ τὰ κολοκύνθια, καὶ τὰ δαυκία, καὶ ἄλλους λαχανοκάρπους ὁδὸν ἐσθίουσιν ἄώρους (σελ. 78); ἀποκρίνομαι ἀθορύβως. Ναι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὠμούς· καὶ προσθέτω, ὅτι τοῦ Ἄωρος ἐπιθέτου προὑποτίθεται οὐσιαστικὸν ἐνταῦθα ὁ σικυὸς, καὶ τὸ Ἄωρος ἐδῶ εἶναι κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ἐτέρου σικυοῦ τοῦ πέπονος. Εἰς ταῦτα λογικῶς ὤφειλεν ὁ διαφερόμενος ν' ἀντιτάξῃ πρὸς ἀπόδειξιν τὰναντία· ἀλλ' οὐχί· ὀνομάζομαι δὲ ἀντὶ τούτου μετὰ χάριτος ἀπτικῆς καὶ ἀξίας τῷ ὄντι λογιστάτου Ἀγγουρολογιώτατος (σελ. . . τοῦ Ἐπιδορπίου) καὶ παραπέμπομαι νὰ κατοπτρισθῶ (σελ. 78), ὡς ἐὰν δὲν ἦτον δυνατόν, ἐγὼ μὲν νὰ ἦμαι καὶ Θερσίτου εἰδεχθέστερος, καὶ οὐχ ἦττον αἱ ἐτυμολογίαι μου νὰ ἦν ἀκριβεῖς· ἕτερος δέ τις νὰ ἦν Ἀδωνις, Νάρκισσος, Νηρεὺς, » ὅς » δὴ κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἰλιον ἦλθε», καὶ οὐχ ἦττον οἱ κανόνες τοῦ νὰ ἦν ἐσφαλμένοι, καὶ αἱ ἐτυμολογίαι τοῦ ἀνεπιτυχεῖς (1).

Πῶς τολμῶ, ἐρωτῶμαι, νὰ ἐπονομασθῶ Βυζάντιος, ἐν ᾧ τὸ Βυζάντιον δὲν ὠνομάσθη μετὰ ταῦτα Κωνσταντινούπολις (σελ. 78) !!!; καὶ ἐν ᾧ θορυβούμενος ἀπορῶ, καὶ ὁδὸν ἔχω τί νὰ εἴπω εἰς τοιοῦτον ἀκαταμάχητον ἐπιχείρημα, καὶ ταλαντεύομαι ἐὰν πρέπη νὰ μεταβάλλω ἢ οὐχὶ τὸ ἐπώνυμόν μου, ἀναγινώσκω ἐν σελ. 30 τοῦ θαυματουργοῦ τῷ ὄντι Ἐπιδορπίου: »Κωνσταντινου-» πολιτῶν (ἢ Βυζαντίων) . . . Κωνσταντινουπολίτης ἢ » Βυζάντιος, « καὶ γελῶ· τί γὰρ ἄλλο.

Ἀριθμῶ περὶ τὰ τριάκοντα κύρια ὀνόματα ἀνδρῶν διακεκριμένων τῶν πλείστων ἐπὶ παιδείᾳ, ἀπολαυόντων δὲ πάντων ἀνεξαιρέτως τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, καὶ τὰ τριάκοντα δὲ ταῦτα ὀνόματα (τίς τῶν ἐπιγεννησομένων ἢ τῶν

(1) Ἀρκεῖ μόνον τὸ Ἀλυτάρωτος (σελ. 47), διορθούμενον ἐν τοῖς παροράμασιν Ἀλιττάρωτος, καὶ ἐτυμολογούμενον ἐκ τοῦ Ligare!!! ἐν ᾧ τὸ Θάτερος θάτερω (σελ. 35), ἐὰν ὑποτεθῇ, κατὰ τὴν συνήθειαν, σφάλμα τυπογραφικόν, ἔμεινεν ἀδιόρθωτον· ὥστε φαίνεται εἶναι μᾶλλον τῆς μόδας Δημιουργία.

ἀλλοδαπῶν θέλει 'τὸ πιστεύσῃ;) προπηλακίζονται, κατασύρονται, ἢ ἀναφανδὸν ἢ που καὶ λεληθότως, συνοδευόμενα μὲ λοῖδoron ἢ σαρκαστικὸν ἢ ἀμφιβόλου ἐννοίας ἐπίθετον εἰς δύο, ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐκδοθέντα, πολυσέλιδα φυλλάδια; Καὶ ἐρωτῶ ἐμαυτὸν, ποῦ ζῶμεν; καὶ, τέλος πάντων, διατί τοσαύτη καταφορά; Πρὸς ἀποκλεισμόν, ἀποκρίνονται, τῆς ψευδοπαιδείας, ἣτις κινδυνεύει 'να κατακλύσῃ τὴν 'Ελλάδα, πρὸς ἀποφενάκισμὸν τῆς ἀγυρτείας, ἣτις ἐπεπόλασε παρ' ἡμῖν, κτλ. κτλ. κτλ. 'Αγαθὴ τύχη! 'Αλλὰ τοῦ γεραροῦ διδασκάλου ἐκατοντάδων 'Ελλήνων, διαπρεπόντων σήμερον ἐν ἀπάσαις ταῖς κοινωνικαῖς τάξεσι, καὶ ἀτυχοῦς πολλῶν ἐξ ἡμῶν φίλου, Λεοντίου τοῦ 'Αναστασιάδου αἱ οἰκιακαὶ συμφοραὶ, αἵτινες ἀπάντων ἡμῶν ἀπέσπασαν δάκρυα, θεατριζόμεναι μετὰ τοιαύτης ὠμότητος καὶ πομπείας (ἶδε σελ. 55 τοῦ φυλλαδίου), κατὰ τί συντελοῦσι πρὸς ἀποσκορακισμόν τῆς ψευδοπαιδείας;

"Εστω ὅμως ὅτι οἱ ζῶντες ἅπαντες εἶνε ἔνοχοι δοκησιοφίας καὶ ἀγυρτείας καὶ ἀμαθίας, καὶ πρέπει 'να κρεμασθῶσι· τί πταίουσιν οἱ ἀποθανόντες; Καὶ ἐγὼ μὲν, ὡς τολμήσας 'να συναριθμήσω ἐμαυτὸν μετὰ τῶν λογίων, καθὼς » κ' ἡ κοσκινού τὸν ἄνδρα 'της μὲ τοὺς πραγματευτάδες, » ἔπρεπε φυσικῶς νὰ σατυρισθῶ, ὡς ρίψας τὸ σίδηρον, ἅμα φθάσας εἰς τὴν 'Ελλάδα, εἰς τοῦ τότε ἱεραρχοῦντος ἐν Ναυπλίᾳ τὸν οἶκον, καὶ ψωμιζόμενος παρ' αὐτῷ, ὡς μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει, ἐν ᾧ εἶνε γνωστὸν ὅτι, πολὺ πρὶν γνωρίσω τὸν Ναυπλίαν, ἤμην ἐν ἐνεργείᾳ ὑπάλληλος τῆς ἐπὶ τῶν 'Εσωτερικῶν Γραμματείας· ἔστω! 'Ο ἀρχιερεὺς ὅμως ὁ ἀποθανὼν, τί ἔπταισεν εἰς ταῦτα πάντα, καὶ ἀποκαλεῖται καθηρημένος (σελ. 84); Καὶ πῶς, ἀφ' οὗ ἦτον καθηρημένος, διεύθυνεν ἐπὶ μίαν δεκαετίαν προτοῦ καὶ ἐπὶ ἄλλην δεκαετίαν μετὰ τὰ 1833 δύο ἐπισκοπὰς; Καὶ ὅτι μὲν, καταρράδιουργηθεὶς ὑπὸ τῶν (ἴλεως αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ἐκλιποῦσιν ἤδη!), καθηρέθη τῷ 1818, ἔπρεπε 'να ἀνιχνευθῇ καὶ καταγγελθῇ, πρὸς καταρτισμὸν πάντως τῆς νεολαίας· ὅτι δὲ ἀθωώθη μετ' οὐ πολὺ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ψήφῳ ἐν Κων-

σταντινουπόλει, καὶ τὸ ἀθωωτικὸν τοῦτο ἔγγραφον ἔφερε
μετὰ χειρᾶς, διατί παρεσιωπήθη; Καὶ ἐὰν θελήσῃ ἡ 'Ιε-
ρὰ Σύνοδος τῆς 'Ελλάδος 'να ἐγκαλέσῃ τὸν συντάκτην
τοῦ φυλλαδίου, ὡς κατηγοροῦντα αὐτῆς παράβασιν ἱερῶν
κανόνων, εἴ γε ἀνεγνώρισεν ἀδελφὸν αὐτῆς καὶ συλλει-
τουργὸν καθηρημένον ἀρχιερέα, τίς ἔσεται ἡ ἀπολογία;

'Αλλὰ τοῦτο μὲν ἀπόκειται εἰς τὴν Σύνοδον· πᾶς δέ
τις τῶν εὐσεβῶν 'δὲν ἔχει ἄρά γε τὸ δικαίωμα 'να ἐρω-
τήσῃ; 'Εἶνε χριστιανοῦ ἴδιον τὸ παρωδεῖν τὰ ἱερώτατα
παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἡμῖν καὶ θειότατα, καθὼς ἔπραξεν
ὁ χριστιανὸς ἐκ χριστιανῶν συντάκτης τοῦ
λιβέλλου, παρωδήσας (σελ. 86) τὴν παρὰ πᾶσι χριστια-
νοῖς γνωστὴν καὶ σεπτὴν εὐχὴν τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ,
τὸ » Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, καὶ
» οὐδεὶς λόγος ἐξαρχέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου,
εἰς τὸ » Μέγα τι εἶσαι, 'Επιδόρπιον, καὶ θαυμασταί σου αἱ
» ἐνέργειαι, καὶ οὐδὲν ἂν μηχάνημα ἐξαρχέσειε πρὸς συγ-
» κάλυψιν τῶν θαυμασίων σου; « Ἡ μήπως καὶ τοῦτο
συντείνει πρὸς ἀποφανακισμόν τῆς ψευδοπαιδείας καὶ σω-
τηρίαν τῆς 'Εκκλησίας;

'Εχει ἤδη τὸ Κοινὸν ὑπ' ὅψιν αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἦτο δυ-
νατὸν 'να λεχθῇ κατὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ προκειμένου. Τὸ ἐπ'
ἐμοὶ προσεπάθησα 'να ἐκθέσω τὰ πάντα ἘΝ ἈΛΗΘΕΙΑ, καὶ
εἰ μὲν κατώρθωσα 'ν' ἀποδείξω ψηλαφητῶς ὅτι οὔτε λέ-
ξεις τῶν ἐναντίον 'μου δημοσιευθέντων ἔχεται ἀληθείας,
εἶπον ὡς ἡβουλόμεν· εἰ δ' οὐ, ἔπαθον συγγνωστὰ, ὅτι ὡς
ἡδυνάμην· ἀμφοτέρως δὲ, πεισθήσεται τὸ Κοινὸν, ἐλπίζω,
ὅτι τὸ ὄνομα, ὅπερ φέρω, καὶ ὅπερ ἔσται ἡ μόνη κληρο-
νομία τῶν τέκνων μου, διετήρησα μέχρι νῦν (τῷ Θεῷ χά-
ρις) ἀκηλίδωτον.

'Αθήνησι τῇ 10 'Ιανουαρίου 1855.

Σ. Α. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023518

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

